

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Osen kommune

Arkivsak: 24/295
Møtedato/tid: 30.04.2024 kl. 09:00
Møtested: Kommunehuset Osen, møterom Buholmråsa

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS v/ Liv Tronstad på telefon 900 38 551, eller e-post: liv.tronstad@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Steinkjer, 23.04.2024

Tove Haugen (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Liv Tronstad
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
11/24	Referatsaker 30.04.2024
12/24	Revisjonsuttalelse forenklet etterlevelseskontroll 2023
13/24	Orientering fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor
14/24	Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskap og årsberetning for 2023
15/24	Orientering fra kommunedirektøren - Tilsyn og tilsynsrapporter
16/24	Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028
17/24	Plan for eierskapskontroll 2024-2028
18/24	Medlemskap i forum for kontroll og tilsyn
19/24	Innspill til kontrollutvalgsarbeidet
20/24	Godkjenning av møteprotokoll 30.04.2024

Referatsaker 30.04.2024

Behandles i utvalg
Kontrollutvalget i Osen kommune

Møtedato
30.04.2024

Saknr
11/24

Saksbehandler Liv Tronstad
Arkivkode FE-033
Arkivsaknr 24/142 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatene til orientering

Vedlegg

1. FKT fagkonferanse 4.-5. juni2024 - Program
2. Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for kontrollutvalgets virksomhet
3. Befaring må settes som et formelt møte
4. Kommunenes utgifter til pleie- og omsorgstjenester har økt kraftig
5. Yngrebølgen kommer, og den er dyr • Kommunal Rapport
6. Kommuner må ikke skape trøbbel for egne selskaper
7. Utenforskap og mangel på arbeidskraft er hovedutfordringer for kommunene de neste årene
8. Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet
9. Administrasjonen bør ikke lage forslaget til vedtak
10. Reglene om inhabilitet i forvaltningsloven gjelder fullt ut
11. Om kommuneøkonomien i Norge
12. En kommune kan ikke slås konkurs
13. Ny opplæringslov - Informasjon og veiledning
14. Oppvekstprofil
15. FHI Folkehelseprofil
16. Høyeste antall klager til Sivilombudet noen gang
17. Veiledning eller rådgivning
18. IKA - Rep.skap 2024 Innkalling 22.04.2024
19. RMN Møteinnkalling med sakliste og medlemsliste
20. Konsek Møteinnkalling - representantskapet 22.04.2024

Saksopplysninger

1. FKT fagkonferanse 4.-5.- juni - program
2. Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan
3. Befaring må settes som et formelt møte
4. Kommunens utgifter til pleie- og omsorgstjenester
5. Yngrebølgen kommer, og den er dyr
6. Kommuner må ikke skape trøbbel for egne selskap
7. Utenforskap og mangel på arbeidskraft
8. Ny lov om kommunens ansvar på det boligsosiale
9. Administrasjonen bør ikke lage forslag til vedtak
10. Reglene om inhabilitet i forvaltningsloven
11. Om kommuneøkonomien i Norge
12. En kommune kan ikke slås konkurs
13. Ny opplæringslov – Informasjon og veiledning
14. Oppvekstprofil
15. Folkehelseprofil
16. Høyeste antall klagesaker til Sivilombudet noen gang
17. Veiledning eller rådgivning
18. IKA – Representantskapsmøte 22.04.2024
19. Revisjon Midt-Norge SA - møteinnkalling årsmøte 22.04.2024
20. Konsek Trøndelag IKS - Møteinnkalling representantskapsmøte 22.04.2024

Forum for
kontroll og tilsyn

FAGKONFERANSE / ÅRSMØTE

Velkommen til fagkonferanse på Quality Airport Hotel

GARDERMOEN

4. — 5. juni

Tirsdag 4. juni

09:00 Registrering med mat

10:00 **Velkommen**

Tage Pettersen, styreleder / FKT

10:05 **Åpningsinnlegg**

Sivilombud Hanne Harlem

10:30 **Kontrollutvalget – roller og samspill**

Tage Pettersen / tidl. kontrollutvalgsleder i Moss og styreleder FKT

Per Olav Nilsen / revisjonsdirektør Trondheim kommunerevisjon og styreleder NKRF

Jenny Følling (Sp) /ordfører Sunnfjord kommune

Gudrun Haabeth Grindaker / Norsk kommunedirektørforum

11:00 Paneldebatt og spørsmål fra salen

11:30 **Lunsj**

12:30 **Korrupsjonsindeks, tillit og habilitet**

Tor Dølvik / TI Norge

Frode Jacobsen Kontroll- og konstitusjonskomiteen (Ap)

Tora Aasland / tidligere leder Kommunesektorens etikkutvalg

13.30 Paneldebatt og spørsmål fra salen

14:30 Pause

14:45 **Cybersikkerhet og digitale trusler**

«Skal du takle cyberspace, må du begynne med å forstå deg, ditt og dine!»

Jørgen Dyrhaug / Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM)

15:30 Spørsmål fra salen

15:45 Pause m/innsjekk

Årsmøte 2024

16:15 Registrering til årsmøte

16:30 – ca. 17.30 **Årsmøte**

19:00 Middag

Onsdag 5. juni

09:00 **Hvordan kan kontrollutvalget håndtere henvendelser?**
og grenseoppgangen mellom henvendelser og varsling

Solveig Kvamme / Sunnmøre kontrollutvalsekretariat IKS

09:20 **Varsling i kommuner og fylkeskommuner**

[Norske kommuner- og fylkeskommuners erfaring med varsling](#)

Birte Bjørkelo / partner Deloitte

09:40 **Forvaltningsrevisjon - en undersøkelse av systemet for varsling i Bergen kommune**

Kari Gåsemyr / senior manager Deloitte

10:00 Paneldebatt og spørsmål fra salen

10:30 Pause og utsjekking

11:00 **Eierskapsstyring og eierskapskontroll - rammer og verktøy**

Agnete B. Sommerset, juridisk direktør / Samfunnsbedriftene

11:45 Lunsj

12:45 **Kommunal økonomisk bærekraft (KØB) - hvilket ansvar har kontrollutvalget?**

Asbjørn Pedersen / NKK - kommunesektorens interesseorganisasjon for økonomi og innkreving

13:30 Spørsmål fra salen

13:45 Pause

14:00 **Skråblikket:**

Elin Ørjasæter, forfatter og foredragsholder / dosent ved Institutt for ledelse og organisasjon ved Høyskolen Kristiania

14:50 **Avslutning**

«navn» «etternavn» styreleder / FKT (velges på årsmøtet 4. juni)

Påmelding

FRIST: 29. APRIL 2024

Bindende påmelding* på www.fkt.no innen mandag 29. april 2024.
Det tas forbehold om endringer i programmet.

Deltakeravgift

Deltakelse m/ overnatting** (helpensjon):

Kr 7 900 (*Ikke medlem kr 8 400*)

Ekstra overnatting fra 3. – 4. juni: Kr 1 495

*Ved avbud etter at påmeldingsfristen har gått ut, blir det belastet et administrasjonsgebyr på kr 500 i tillegg til eventuelle kostnader FKT får til hotellet. Avbud siste 14 dager før konferansen gir full deltakeravgift.

**FKT har reservert rom på konferansehotellet. Tildeling ut fra mottatt påmelding (først til mølla).

Praktisk informasjon

ÅRSMØTET

Årsmøtet er åpent for alle, men det er kun medlemmer i Forum for kontroll og tilsyn som har tale-, forslags- og stemmerett.

Innmelding av saker

Medlemmer som har saker til årsmøtet, eller forslag om vedtektsendringer, må sende disse til sekretariatet senest seks uker før årsmøtet, innen 23. april 2024.

Utsending av sakspapir

Styret sender ut sakspapirene senest to uker før årsmøtet, innen 21. mai 2024.

Medlemskap

Dersom din kommune/ditt sekretariat ikke er medlem i FKT, men ønsker å møte på årsmøtet med stemmerett, må innmelding skje innen 21. mai 2024.

Kontakt valgkomiteen

Leder: Jon Jæger Gåsvatn, tidl. leder kontrollutvalget i Sarpsborg kommune | gasvatn@outlook.com | Mobil: 913 55 288

Nestleder: Lars Hansen, daglig leder Salten Kontrollutvalgsservice | lars@sekretariatet.no | Mobil: 470 37 452

Ønsker du mer informasjon eller medlemskap i FKT? Besøk www.fkt.no eller kontakt sekretariatet v/generalsekretær Anne-Karin Femanger Pettersen på telefon +47 414 71 166 eller fkt@fkt.no.

FREMKOMST

[Quality Airport Hotel, Gardermoen](#)

Lokevegen 72067 Jessheim

[Veibeskrivelse](#)

5 km og 10 minutter med shuttlebuss fra Oslo Lufthavn Gardermoen

PARKERING

Hotellet har gode parkeringsmuligheter utendørs, mot betaling. HC-plasser og ladestasjoner til El-bil (ekstra kostnad)

Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for kontrollutvalgets virksomhet

Kommunal Rapport 08.04.2024, Jan Fridthjof Bern, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Gjorde lederen av kontrollutvalget feil, da han hadde et eget formøte med utvalgets sekretær for å diskutere utvalgets arbeid fremover?

SPØRSMÅL: Flertallet i kommunestyret har vedtatt nyvalg av kontrollutvalget som følge av mistillit til utvalgsleder. Slik jeg forstår det, begrunnes mistilliten blant annet ved at utvalgsleder i forkant av første møte i det nyvalgte kontrollutvalget hadde et eget møte med utvalgssekretæren. Hensikten med møtet skal ha vært at utvalgsleder og utvalgssekretær ville avklare noen praktiske forhold og diskutere utvalgets rolle og arbeid fremover. Det ble skrevet et referat fra formøtet.

En etterfølgende debatt reiser noen spørsmål om slike forberedende møter mellom utvalgsleder og utvalgssekretær. Blant annet har noen oppfattet at referatet inneholdt beslutninger som bare et samlet kontrollutvalg kan ta, blant annet med tanke på hvem som skal representere utvalget utad og at leder og sekretær forsøkte å etablere en maktstruktur ved å sette agendaen for utvalget.

Ifølge kommuneloven er det vel utvalgsleder som skal sette opp sakslisten for møter og det følger vel også av loven at det er utvalgsleder som har møte- og talerett i kommunestyret?

Sier kommuneloven noe om slike formøter mellom utvalgsleder og sekretær? Hva slags status har et slikt «møte»? Er det krav om, eller bør det skrives referat fra slike formøter? Vil da et slikt referat være et offentlig dokument etter offentlighetslovens bestemmelser?

SVAR: I [kommuneloven § 23-2](#) siste avsnitt er det fastsatt at kommunestyret «kan når som helst velge medlemmer til utvalget på nytt», og at da «skal alle medlemmene velges på nytt». Det er en rent politisk beslutning, og kommunestyret behøver ikke oppgi noen særlig grunn for dette. Et lovlig foretatt nyvalg av kontrollutvalget kan ikke overprøves, heller ikke om det er basert på uriktig eller urimelig forståelse av utvalgslederens rolle og myndighet. Bakgrunnen for denne konflikten er imidlertid interessant, og vi skal derfor se nærmere på forholdet mellom utvalgsleder, sekretariat og utvalg.

Kontrollutvalget er et «folkevalgt organ» etter kommuneloven, se [§ 5-1 andre avsnitt, bokstav d](#). Det betyr at reglene i kapittel 11 gjelder for utvalgets virksomhet, se [§ 11-1 første avsnitt](#). Dette gjelder da også bestemmelsen i [§ 11-3 første setning](#), om at «Lederen av et folkevalgt organ setter opp sakliste for hvert enkelt møte». I tillegg kan etter [§ 11-3 første avsnitt, siste setning](#), en tredel av medlemmene av et folkevalgt organ kreve at en sak «skal settes på sakslisten» i et kommende møte.

Sekretariatet til kontrollutvalget er et særskilt administrativt organ som etter [§ 23-7 tredje avsnitt](#) skal være uavhengig av kommunens eller fylkeskommunens administrasjon og av den eller dem som utfører revisjon for kommunen eller fylkeskommunene. Det er, sies det i femte avsnitt, «direkte underordnet kontrollutvalget og skal følge de retningslinjer og pålegg som utvalget gir», og skal, sies det i andre avsnitt, «påse at de sakene som behandles av kontrollutvalget, er forsvarlig utredet, og at utvalgets vedtak blir iverksatt». Sekretariatet har altså ingen formell myndighet verken til å sette en sak opp til behandling i det enkelte møte, eller til å nekte dette. Lederen setter opp saklisten, og når den er sendt ut, er det bare utvalget som kan endre på denne, ved formelt vedtak i møtet.

I praksis vil det imidlertid måtte være løpende kontakt mellom leder og sekretariat, både ved forslag fra sekretariatet om saker som det mener må eller bør behandles, og ved beskjed fra leder om hvilke saker sekretariatet må ha gjort klar til behandling på et bestemt tidspunkt. Begge deler er administrative meddelelser som ikke krever noen form for formalisert saksbehandling eller dokumentasjon, men det vil selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for utvalgets virksomhet som man har som utgangspunkt i det videre arbeidet.

Denne planen er ikke bindende verken for utvalgsleder eller utvalget. Den er må anses som et internt arbeidsdokument for kontrollutvalgssekretariatet, men hvis utvalget ønsker informasjon om det som her er avtalt, kan det be om å bli orientert og gi uttrykk for sitt syn på dette. Og hvis det foreligger et notat eller referat fra disse samtalerne, kan utvalget kreve å få det, og da blir det som alminnelig utgangspunkt et offentlig dokument.

Det er klart nok ikke en feil at utvalgsleder og sekretariatsleder organiserer virksomheten på denne måten. Men hvis kommunestyret er misfornøyd med måten dette gjøres på, kan det altså skifte ut hele utvalget.

Befaring må settes som et formelt møte

Kommunal Rapport 15.04.2024, Jan Fridthjof Bern, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Når et utvalg er på befaring, er medlemmene da i et utvalgsmøte?

SPØRSMÅL: Vi går igjennom politisk reglement om dagen, og diskuterer om vi skal legge inn noe om befaringer i regi av de kommunale utvalgene, med tanke på møteoffentlighet, møteledelse, tilhørere, protokollering osv. Kan for eksempel utvalgene reise på befaring uten at det er et møte?

SVAR: Kommuneloven har ingen bestemmelser om «befaring». Den normale arbeidsformen for folkevalgte organer er at man bygger på skriftlige saksforelegg fra administrasjonen. Fordelen med denne arbeidsformen er at da har man et felles dokumentert og kvalitetssikret grunnlag for de vedtak som treffes.

Men ikke all informasjon er like lett å formidle på denne måten. Noen ganger er det en klar fordel om de folkevalgte har kunnet bygge også på egne iakttagelser av anlegget, naboskapet eller landskapet saken gjelder. Denne måten å innhente kunnskap på reiser imidlertid noen særlige utfordringer.

Det grunnleggende problemet er forholdet til bestemmelsene i [kommuneloven kapittel 11](#) om saksbehandling i folkevalgte organer.

Utgangspunktet her er at den enkelte folkevalgte ikke har noen individuell rolle i saksbehandlingen, annet enn ved deltakelse i organets møter. En folkevalgt er valgt *som medlem* av kollegialt organ, og kan ikke opptre i denne egenskap ved å reise på befaring på egen hånd.

Saksbehandlingen i det aktuelle folkevalgte organet bygger på det som i domstolsprosessen kalles «hovedforhandlingsprinsippet». Det betyr at organets beslutninger skal være basert utelukkende på den informasjon som er fremlagt på lik fot for alle medlemmene i møte i organet.

Dette gjelder da ikke bare saksdokumenter og muntlig informasjon fra administrasjonen eller andre, men også den kunnskap som blir innhentet ved befaring. Slik befaring må derfor skje innenfor de rammene som kommuneloven oppstiller for møter i folkevalgte organer.

Det må sendes innkalling til deltakelse i befaringsen, og relevante saksdokumenter i saken, til medlemmene forut for befaringsen ([§ 11–3 første avsnitt](#)).

Befaringen må settes som et formelt møte, og det må føres møtebok for befaringsen der det fremgår hva denne omfattet og hvem som deltok, herunder om parter eller sakkyndige deltok og ga informasjon eller fremførte synspunkter knyttet til saken.

Befaringen må også være åpen for presse eller andre interesserte, så lenge det ikke truffet vedtak om lukking etter [kommuneloven § 11–5](#).

Brudd på disse reglene vil være en saksbehandlingsfeil som kan være grunnlag for en lovlighetsklage til Statsforvalteren over vedtak som treffes, etter bestemmelsene i [kommunelovens kapittel 27](#).

Hvis det er mulig at feilen kan ha hatt betydning for vedtaket, kan den medføre at dette blir ugyldig.

Kommunenes utgifter til pleie- og omsorgstjenester har økt kraftig

Det er spesielt sterk vekst i tjenester til hjemmeboende, samt i aldersgruppene under 80 år, der både antall brukere og timer per bruker øker jevnt. Den kraftige veksten i utgifter til omsorgstjenester fra perioden 2015-2020, har fortsatt i 2021 og 2022.

Tallene finner vi i rapporten «Brukerne blir yngre, psykiske lidelser øker: Dypdykk i pleie- og omsorgstjenestene 2017-2021»

Rapporten er utarbeidet av forskerne Terje P. Hagen, Morten Aarflot og Trond Tjerbo ved Universitetet i Oslo, på vegne av KS Forskning. Rapporten ser på flere forhold knyttet til den sterke veksten i pleie- og omsorgsutgifter de siste årene.

Les hele rapporten [her](#)

Les artikkel i Kommunal Rapport [her](#)

Kostnadene til omsorgstjenester vil dobles hvert sjuende år hvis veksten fortsetter i samme takt som i 2021 og 2022, viser rapporten til helseforskerne Terje P. Hagen og Morten Aarflot ved Universitetet i Oslo.

Foto: Agnar Kaarbø

› KOMMENTAR 14.03.2024 13:12

Kommentarer gir uttrykk for skribentens analyser og meninger.

Yngrebølgen kommer, og den er dyr

Kommunene opplever en kraftig økning antall unge brukere i helse- og omsorgstjenestene. Skal veksten bremses, må rettigheter utfordres.

AGNAR KAARBØ
Politisk redaktør i Kommunal Rapport, 974 82 408

Vi har snakket mye om veksten i antall eldre og mangelen på helsepersonell, mindre om hva yngre brukere koster. Fenomenet er vel å merke ikke nytt. Allerede i 2006 skrev Kommunal Rapport om at [antallet pleiemottakere under 67 år](#) var fordoblet de foregående ti årene.

Nå foreligger ferske tall om en utvikling som bare er blitt forsterket, men som ikke har vært tilstrekkelig påaktet.

Kommunenes utgifter til pleie- og omsorgstjenester har økt kraftig i perioden 2015–2020. Veksten har vært spesielt høy i tjenestene til hjemmeboende brukere, samt i aldersgruppene under 80 år.

Kostnadsveksten er alarmerende for alle som interesserer seg for en bærekraftig velferd.

Tallene finner vi i rapporten med den talende tittelen: [Brukerne blir yngre, psykiske lidelser øker: Dypdykk i pleie- og omsorgstjenestene 2017–2021](#). Den er laget av forskerne Terje P. Hagen, Morten Aarflot og Trond Tjerbo ved Universitetet i Oslo. Oppdragsgiver er KS.

Rapporten ser på flere forhold knyttet til den sterke veksten i pleie- og omsorgsutgifter de siste årene.

Ett av disse dreier seg om det som kalles høykostnadsbrukere. Forskerne har forsøkt å finne ut hvor stor andel av de samlede pleie- og omsorgstjenestene som kan knyttes til de 5 prosentene av brukerne som har høyest kostnader. De har også sett på hva som kjennetegner gruppen.

Svaret er alarmerende for alle som interesserer seg for det vi gjerne kaller en bærekraftig velferd.

Forskerne har identifisert 13.676 pasienter i henhold til definisjonen; altså de med 5 prosentene høyest kostnader. Disse brukerne står for 39 prosent av de samlede kostnadene for kommunale pleie- og omsorgstjenester.

En høykostnadsbruker kostet i 2019 i gjennomsnitt knapt 2,2 millioner kroner. For andre pasienter var gjennomsnittskostnaden vel 186.000 kroner.

Nesten 90 prosent av [utgiftene til høykostnadsbruker](#) kan forklares med ulike hjemmetjenester.

Disse brukerne er gjennomsnittlig 46 år, mot 66 år blant de som ikke koster så mye. De har psykiske lidelser, lungelidelser, nevrologiske lidelser og særlig psykisk utviklingshemming. De har også lav dødelighet. Det siste betyr at kostnadene vil vare og «kunne gi betydelige kostnadsendringer for kommunene over tid», som det heter i rapporten.

Ingen kommunepolitikere ønsker å fronte nedskjæringer i rettighetsbasert velferd til mennesker med store hjelpebehov. Det vil bli fort bli tolket som et nei til å la brukerne selv bestemme omfanget av brukerstyrt personlig assistent (BPA) og nivået på pleie og omsorg.

Men som KS-leder Gunn Marit Helgesen sier en kommentar til rapporten: – Vi trenger en diskusjon om hvor omfattende hjelp det skal gis i egen bolig før et tilbud bør gis på et annet nivå.

I ukens utgave av [podkasten Kontrollutvalget](#) peker også kommunedirektør Bjørn Fauchald i Vestre Toten på behovet for å se på ulike rettigheter.

Det er all grunn til å vente at ulike brukerorganisasjoner vil mobilisere. Spørsmålet er likevel: Hva er alternativet, gitt det demografiske skiftet som venter, og en skjerpet kamp om institusjonsplasser og ressurser?

Ifølge rapporten fra helseforskerne vil kostnadene til omsorgstjenester doubles hvert sjuende år hvis veksten fortsetter i samme takt som for årene 2021 og 2022.

I lys av dette er det påfallende at kostnadene knyttet til yngre brukere ikke diskuteres grundigere i regjeringens nye helse- og samhandlingsplan. Der nevnes det så vidt at en person mellom 18–49 år med omfattende bistandsbehov mottar i snitt 69 timer helse- og omsorgstjenester i uken. En person mellom 80–89 år med samme behov mottar 13 timer.

Helse- og omsorgsdepartementet burde funnet fram en [rapport fra 2023](#) fra en arbeidsgruppe med representanter fra ulike departementer og KS. Den så på regelverk som hindrer kommuner i å drive kostnadseffektive ressurskrevende tjenester.

Her diskuteres selvfølgelig også veksten blant yngre brukere. Statlig styring vs. rettighetsfesting problematiseres også – altså om kommunene har handlingsrom for å kontrollere utgiftene.

I rapportens oppsummering heter det nøkternt: «Forholdet mellom rettighetsfesting og den lokale handlefriheten på et prinsipielt plan bør diskuteres.»

Det er et godt sted å begynne en vanskelig, men nødvendig debatt.

Kommunal Rapport

Ansvarlig redaktør og administrerende direktør:
Britt Sofie Hestvik.

Nyhetsredaktør: **Bente Rognan Gravklev**
Politisk redaktør: **Agnar Kaarbø**
Utviklingsredaktør: **Espen Andersen**
Debattredaktør: **Ragnhild Sved**
Markedsdirektør: **Fred Scharffenberg**

Kontaktinformasjon:
Boks 1940 Vik, 0125 Oslo
Tlf: **24 13 64 50**

E-post: redaksjon@kommunal-rapport.no
abonnement@kommunal-rapport.no

Eierstyring:

Kommuner må ikke skape trøbbel for egne selskaper

Det er smart å utarbeide en eierstrategi. Da vil eierne delta mer aktivt i utvikling av egne selskaper, forstå hvilke rettslige forpliktelser eierskap innebærer, og få mulighet til å hente ut de gevinstene som ligger i å etablere selskapene, skriver juridisk direktør Agnete B. Sommerset i denne kronikken. Foto: Michael Fousert

Skrevet av: **Agnete B. Sommerset** | Publisert: 26. mars 2024

Trange kommunebudsjetter er ikke et argument for å forsømme sine forpliktelser til egne selskaper. Kommunene må være forutsigbare og gode eiere.

Denne siden benytter seg av informasjonskapsler (cookies). Du kan fortsette å bruke siden som vanlig hvis du godtar dette. Les mer i vår [personvernerklæring](#).

Jeg forstår

Nei takk

lenger vil stå inne for avtalen, og at de bare vil betale halvparten av kostnadene på grunn av stramme budsjetter. Det hadde selvsagt vært uakseptabelt, ulovlig og utenkelig.

Løper fra ansvar

Når det kommer til selskaper som kommunen selv eier, er det likevel noen som tror at man kan løpe fra ansvar, kontrakter og vedtatte budsjetter når man oppdager røde tall i eget budsjett.

- Et interkommunalt selskap (IKS) med 37 eiere fikk vedtatt sitt budsjett i april 2023. Nå vil det nye kommunestyret i to av eierkommunene redusere sitt tilskudd til selskapet.
- Et annet IKS trenger å endre selskapsavtalen etter endringer i IKS-loven og uttreden av enkelteiere. En av kommunene nekter å vedta endringene fordi kommunen vil «vente og se» hvordan det går med selskapet.
- Et tredje IKS opplever at én av deltakerkommunene ikke vil betale det som det vedtatte budsjett innebærer, og ønsker heller færre tjenester fra selskapet.

Kommuner som velger å organisere tjenester i selskaper, forplikter seg også til å følge rettslige rammer for selskapene. Her er det ingen «bør» eller «kan», her **må** man følge styringslinjer og myndighet som er regulert gjennom kommuneloven og selskapslover.

Som alle andre selskaper, trenger også kommunalt eide bedrifter forutsigbare rammer. Kortsiktig budsjettgevinst for enkeltkommuner er et veldig dårlig argument for å utarme egne selskaper. Det blir en umulig driftssituasjon for selskapene hvis vedtatte budsjetter blir reversert av noen eierkommuner – i opposisjon til egne eierrepresentanter.

Eierstyring er ikke spesielt vanskelig, men krever opplæring. Med mange nye representanter i kommunestyresalene, er det spesielt viktig at kommunene nå setter av tid til dette. Hvis eierne drar selskapet i samme retning, vil det resultere i bedre demokratisk kontroll, forutsigbar drift, effektive tjenester, og dermed bedre mulighet for å oppnå målet med opprettelse av selskapet.

Lag eierstrategier!

Den siste valgperioden var første gang kommunene ble pålagt å lage en eierskapsmelding. Det har gitt god oversikt over hvilke selskaper kommunene har interesser i, og som de må følge opp.

Neste steg må være bedre kunnskap om eierstyring. Her kan utarbeiding av eierstrategier være en god start. Da vil eierne delta mer aktivt i utvikling av egne selskaper, forstå hvilke rettslige forpliktelser eierskap innebærer, og få mulighet til å hente ut de gevinstene som ligger i å etablere selskapene.

Gjennom en eierstrategi vil man oppdage at god eierstyring, rutiner for politisk forankring og løpende dialog med selskapene er nøkkelen til best mulig resultat. Hvis kommuner er uenige i sitt eget selskaps beslutninger, må de se på egen eierstyring og gå via formelle kanaler, slik det fungerer for alle andre selskaper i Norge.

Utenforskap og mangel på arbeidskraft er hovedutfordringer for kommunene de neste årene

Samfunnsbedriftene 27.03.2024, styreleder Gunn Marit Helgesen i KS og styreleder Pål Smits i Samfunnsbedriftene

Tett samarbeid med arbeidsinkluderingsbedriftene bidrar til løsning på begge utfordringene samtidig.

Inkludering i arbeidslivet er en nøkkelutfordring for kommunene. Det er et paradoks at kommunene opplever økende utenforskap i arbeidslivet og mangel på arbeidskraft samtidig. En enda mer aktiv kommunal bruk av egne arbeidsinkluderingsbedrifter vil bidra positivt til å redusere begge utfordringene. Hvis flere hender kommer i arbeid, vil det også gi en betydelig avlastning for kommuneøkonomien.

Norge har 320 arbeidsinkluderingsbedrifter fordelt på 95 prosent av kommunene. Felles for dem alle er at de hjelper folk å komme i aktivitet eller arbeid, enten det er uføretrygdede, personer på arbeidsavklaringspenger og sosial stønad, innvandrere, ungdom i utenforskap, sykemeldte, folk med rusutfordringer, eller andre grupper som står utenfor arbeidslivet.

Gjennom sitt virke i de fleste av landets kommuner, har arbeidsinkluderingsbedriftene en unik forståelse av lokale forhold og behov. De kjenner til kommunens utfordringer, det lokale næringslivet og arbeidsmarkedet. Dermed kan de tilpasse tiltak og løsninger som passer for den enkelte kommune. I tillegg er bedriftene fleksible og har god tilpasningsevne. De kan utvikle skreddersydde programmer og tiltak for å inkludere personer som står utenfor arbeidslivet. Dette gir kommunene fleksibilitet i møtet med lokale utfordringer.

Et tettere partnerskap mellom kommuner og arbeidsinkluderingsbedrifter har en rekke fordeler:

- **Økt tilgang til arbeidskraft.** Arbeidsinkluderingsbedrifter kan bidra til å rekruttere og inkludere personer som ellers ville stått utenfor arbeidslivet. Dette gir kommunene tilgang til en bredere arbeidsstyrke og reduserer mangel på arbeidskraft.
- **Et mer inkluderende samfunn.** Kommunene og kommunale bedrifter har en sterk forpliktelse til å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne, langtidsledige og andre sårbare grupper. Dette bidrar til et mer inkluderende samfunn der alle får muligheten til å delta. Vi skal heller ikke undervurdere hvilken enorm effekt inkluderingen har for den enkeltes selvbilde og egenverdi.
- **Flere statlige arbeidsmarkedstiltak.** Gjennom et samarbeid kan kommunene trekke veksler på arbeidsinkluderingsbedriftenes kompetanse om effektiv bruk av de statlige arbeidsmarkedstiltakene. Det gir flere i varig tilrettelagt arbeid, flere ansettelser med lønnstilskudd og tiltaksplasser i arbeidsforberedende trening.
- **Bidrag til kommuneøkonomien.** Flere statlige arbeidsmarkedstiltaksplasser og prosjektmidler lokalt vil virke direkte på både utenforskap og mangel på arbeidskraft. I tillegg til å sikre nok hender til å gjøre alle oppgavene kommunen skal utføre, avlaster det kommuneøkonomien og gir rom for å investere i andre viktige områder.

Et tett samarbeid mellom kommuner og arbeidsinkluderingsbedrifter kan gjøre inkluderingsarbeidet mer effektivt og profesjonelt i hver enkelt kommune. Det vil være en kraftig ressurs for å bidra til å løse utfordringene knyttet til utenforskap og arbeidskraftmangel. Og ikke minst bygger det opp om den type bærekraftige lokalsamfunn vi ønsker å ha i Norge – hvor alle får bidra gjennom deltakelse i et inkluderende arbeidsliv.

Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet

Statsforvalteren i Trøndelag, 02.04.2024

Planlegging for et trygt hjem for alle. Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet, kalt boligsosial lov, ble vedtatt av Stortinget 20. desember 2022. Loven gjelder fra 1. juli 2023. Den gir innbyggere som er vanskeligstilte på boligmarkedet rett til å få vedtak om bistand ut fra sitt behov.

Loven stiller krav til ledere og beslutningstakerne i kommunene. Loven tydeliggjør ansvaret kommunene har til å planlegge og ha oversikt over boliger i kommunen.

Loven pålegger også kommunen å fastsette overordnede mål og strategier for det boligsosiale arbeidet i kommuneplanen. Ved å innlemme boligsosiale hensyn i samfunns- og arealplanleggingen, kan kommunene bidra til gode botilbud for vanskeligstilte og til at flere kan eie egen bolig.

Det er den enkelte kommune som må organisere arbeidet med å oppfylle loven. Det er ingen enkelt etat i kommunen som alene kan gjøre det, og loven legger opp til at flere fagfelt må samarbeide for å gi innbyggere som har behov for det den nødvendige bistanden.

[Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet \[boligsosialloven\]](#)

[Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027](#)

[Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken \(2021-2024\)](#)

[Boligsosialt arbeid](#)

Administrasjonen bør ikke lage forslaget til vedtak

Kommunal Rapport 18.03.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan administrasjonen lage saksfremlegg når kommunedirektøren er inhabil?

SPØRSMÅL: Kommunedirektørens kone har søkt lederjobb i kommunen, og kommunedirektøren er dermed inhabil i ansettelsessaken.

Kommunen mener dog at: «Underordnet administrasjon kan imidlertid forberede saken slik at vedtak kan fattes av riktig person eller organ».

Er dette korrekt tolkning av habilitetsreglene?

SVAR: Dette er et spørsmål som det har vært og er en del usikkerhet om, men slik ser jeg på dette:

Utgangspunktet er bestemmelsen i forvaltningsloven paragraf 6, som lyder:
«Er den overordnede tjenestemann ugild, kan avgjørelse i saken heller ikke treffes av en direkte underordnet tjenestemann i samme forvaltningsorgan».

Den sentrale problemstillingen her er hva som er en «avgjørelse» etter denne bestemmelsen. Av forarbeidene går det fram at dette er ment som en avgrensning mot saksforberedelse og saksutredning. Når loven her taler om «avgjørelse i saken», skal dette forstås i motsetning til av «avgjørelse av saken».

En underordnet tilsatt i kommunen kan altså samle inn opplysninger og gjøre rede for de rettslige problemstillingene i sak før den sendes over til den eller de som skal treffe avgjørelse, så lenge hen ikke selv er inhabil i denne.

All saksbehandling vil på en eller annen måte innebære at det treffes ulike typer avgjørelser når det gjelder innsamling og sammenstilling av *premissene* for den som skal treffes. Dette er som alminnelig utgangspunkt ikke «avgjørelse i saken» etter denne bestemmelsen.

Avgjørende må etter min mening her være om det saksforelegget som oversendes til den som skal treffe den formelle avgjørelsen av saken, også inneholder en sammenfattende vurdering – en anbefaling eller innstilling om hva som etter saksforberederens mening bør eller må vedtas som avgjørelse av saken.

Hvis vi leser bestemmelsen om underordnetes inhabilitet som en ren formregel som bare avskjærer hen fra å treffe den avsluttende formelle avgjørelsen av saken, blir den ganske betydningsløs.

Når kommunen uttaler at «Underordnet administrasjon kan imidlertid forberede saken slik at vedtak kan fattes av riktig person eller organ», er dette riktig så langt det rekker, men må da leses slik at «forberede saken» ikke omfatter å foreta en sammenfattende vurdering av denne med anbefaling om eller innstilling med forslag til vedtak.

Hvem som skal foreta disse vurderingene og treffe avgjørelse av saken, vil det her være kommunestyrets sak å avgjøre. Forslag til vedtak om dette må da legges fram av ordføreren.

Reglene om inhabilitet i forvaltningsloven gjelder fullt ut

Kommunal Rapport 04.03.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Er jobben med å ivareta barn og unges interesser et offentlig tillitsverv eller bare «en jobb»?

SPØRSMÅL: Kommunestyret fattet vedtak om å videreføre ordningen med at kommunestyret utpeker etatssjef eller annen tjenestemann som skal ivareta barn og unges interesser når et fast utvalg utarbeider og behandler forslag til planer. Det ble deretter fremmet forslag på to tilsatte i kommunen som representant og vararepresentant for barn og unge når fast utvalg utarbeider og behandler forslag til planer etter plan- og bygningsloven.

Da det skulle voteres over dette, ble det reist spørsmål om inhabilitet for ett av kommunestyremedlemmene. Flertallet mente imidlertid at dette var et valg til et offentlig tillitsverv, og at den særlige bestemmelsen i [kommunelovens § 11–10](#) fjerde avsnitt om unntak fra inhabilitetsreglene ved slike valg gjaldt.

Mindretallet mente at slik utpeking/oppnevning av barn og unges representanter i folkevalgt organ, ikke var et valg etter kommuneloven, og at forvaltningslovens habilitetsbestemmelser måtte følges.

Hva er det riktige her?

SVAR: Dette er komplisert, og svaret ikke helt opplagt.

Reglene om inhabilitet i forvaltningsloven kapittel II gjelder etter [kommuneloven § 11–10](#) første avsnitt som alminnelig regel også ved behandlingen av saker i kommunale folkevalgte organer. Disse inhabilitetsreglene gjelder etter innledningsordene i [forvaltningslovens § 6](#) når det treffes «en avgjørelse [...] i en forvaltningssak». Utpeking av leder eller medlem av et kollegialt organ er en slik avgjørelse, slik vi for ikke lenge siden så i forbindelse med sakene om statsråders medvirkning ved utnevning av utvalgs- og styreledere. Utgangspunkt og hovedregel er altså at her gjelder forvaltningslovens regler om inhabilitet.

I siste avsnitt i [kommuneloven § 11–10](#) har vi imidlertid den unntaksregelen som det her vises til: «En folkevalgt er ikke inhabil når det skal velges personer til offentlige tillitsverv». Spørsmålet blir da om den oppnevningen eller utpekingen det her er tale om, er et valg til «offentlige tillitsverv», slik at denne unntaksregelen gjelder her, eller om de generelle bestemmelsene i forvaltningsloven om inhabilitet må følges også ved dette valget eller oppnevningen.

Utgangspunktet for oppnevningen det er tale om, er bestemmelsen i [plan- og bygningsloven § 3–3](#) tredje avsnitt om at «Kommunestyret skal sørge for å etablere en særskilt ordning for å ivareta barn og unges interesser i planleggingen». Det fremgår etter forarbeidene (Ot.prp. nr. 32, merknad til bestemmelsen) at dette tar sikte på et å legge til rette for å supplere saksutredningen fra kommunedirektøren når en sak eventuelt legges fram til behandling i et folkevalgt organ;

«Det er i stedet for kravet om at en tjenestemann i administrasjonen skal ivareta en slik funksjon tatt inn et pålegg om at kommunen etablerer en særskilt ordning som ivaretar det samme formålet».

Det som skjer her, er at kommunestyret etablerer et eget verv for en enkeltperson som skal påse at det blir tatt hensyn til interessene til barn og unge. Oppnevning til dette kan – sies

det i veiledningen fra departementet (Barn og unge i byggesak, pkt. 5.1) – skje ved vedtak kommunestyret selv, eller ved at dette er delegert til administrasjonen:

«I mange kommuner blir vedkommende som skal inneha funksjonen formelt valgt av kommunestyret, og ofte gjelder utpekingen hele valgperioden. I noen kommuner er utpekingen delegert til administrativt nivå, til eksempelvis virksomhetsleder/etatsleder for skole og oppvekst eller kultur og fritid.»

Uavhengig av hvordan slik representant utpekes, vil hen imidlertid ta del i administrasjonens saksforberedelse:

«Den som innehar funksjonen, skal på et tidlig tidspunkt gis innsikt og rett til å uttale seg i de deler av saksbehandlingen og planleggingen som berører barn og ungdom.»

Det må forstås som at denne oppgaven uansett er å anse som en «jobb», og altså ikke et verv som folkevalgt. Det er tale om en særlig form for supplering av saksutredningen fra administrasjonen, ved en uavhengig talsperson for barn og ungdoms interesser i slike saker.

Den som er oppnevnt i denne funksjonen, er ikke en «folkevalgt» slik dette er definert i [kommuneloven § 5–1](#) fjerde avsnitt. Hen er ikke «valgt inn i et folkevalgt organ» slik bokstav b i dette avsnittet krever. Hen kan heller ikke instrueres verken av kommunestyret, utvalget eller kommunedirektøren når det gjelder utføringen av dette vervet. Om forholdet til den siste sies det i veiledningen:

«Det vil derfor ikke være innenfor styringsretten å instruere vedkommende til ikke å ivareta barn og unges interesser.»

Men kommunedirektøren har et tilsynsansvar med hvordan oppgave utføres:

«På den andre siden kan instruksjonsretten benyttes til å sikre at vedkommende faktisk gjør jobben med å ivareta disse interessene på en god måte.»

Kommunestyrets utpeking av person med slikt ansvar for å ivareta barns- og unges interesser i plansaker i et slikt utvalg, kan ikke ses som et valg av folkevalgt etter reglene i kommuneloven. Den vil da heller ikke gå inn under regelen § 11–10 siste avsnitt om inhabilitet ved valg «til offentlige tillitsverv». Det som gjøres ved en slik særskilt oppnevning, må altså ses som et vedtak om styrking av *grunnlaget for saksbehandlingen* i utvalget ved å trekke inn en person med særlig kompetanse og erfaring på området som kan supplere administrasjonens *saksrepresentasjon*.

Slik jeg ser det, er det her tale om en individuell oppnevning til et særlig administrativt verv, og ikke valg som folkevalgt. Det betyr at reglene om inhabilitet i forvaltningsloven gjelder fullt ut ved slik utpeking av noen med et slikt særlig ansvar.

Men her er vi åpenbart inne på et område der departementet bør være tydeligere i veiledningen sin.

Om kommuneøkonomien

Kommunal Rapport mars 2024

Nesten halvparten av kommunene har negativt driftsresultat

Kommuneøkonomien har svekket seg det siste året. I alt 157 av 356 kommuner leverte negativt driftsresultat i fjor.

Les artikkelen [her](#)

Mer enn 20 kommuner har negativ drift og høyere gjeld enn inntekter

Den renteesponerte gjelden til norske kommuner er økende. Flere kommuner opplever nå negativ drift, svekket egenkapital og høye renteutgifter.

Les artikkelen [her](#)

Flere kommuner tærer på sparepengene

232 av 356 kommuner har i løpet av 2023 måttet forsyne seg av disposisjonsfondet, viser de foreløpige Kostra-tallene.

Les artikkelen [her](#)

En kommune kan ikke slås konkurs

Kommunal Rapport, 11.03.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Hva skjer om en kommune ikke kan betale regningene sine?

SPØRSMÅL: Jeg ser i avisene at Moskenes kommune vil erklære seg konkurs, men at departementet sier at det kan den ikke. Hva skjer om en kommune ikke kan betale regningene sine?

SVAR: Hvis enkeltpersoner, selskaper, stiftelser eller organisasjoner «er «insolvent», skal de etter [konkursloven § 60](#) «tas under konkursbehandling». Insolvent er etter denne [lovens § 61](#) at man «ikke kan oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller». Konkurs betyr at den det gjelder, fratras rådighet over sine egne penger og eiendeler, og at verdien av disse skal brukes til en forholdsmessig dekning av ubetalte forpliktelser.

I [kommuneloven § 29–1](#) andre avsnitt fastslås at disse bestemmelsene ikke gjelder for kommuner eller fylkeskommuner. De «kan ikke tas under konkursbehandling» og kan heller ikke settes under «gjeldsforhandling» etter konkursloven, dvs. en prosess der man kommer fram til en frivillig eller tvunget ordning der de som har penger til gode bare får oppgjør for en del av det de har krav på.

I kommuneloven § 29 første avsnitt er det også en bestemmelse om avskjærer den som har penger til gode hos en kommune, fra å «tvangsinn drive» dette kravet etter de bestemmelsene vi har i tvangsfullbyrdslovene om «utlegg» eller «arrest» i eiendeler til den som skylder penger, det vil si beslag i disse med sikte på salg som kan innbringe penger som kan brukes til å dekke krav.

Summen av dette er at den som har penger til gode hos en kommune eller fylkeskommune, ikke har noe rettslig middel til å fremtvinge betaling av kravet. Begrunnelsen for dette er at kommunene og fylkeskommunene har ansvar for grunnleggende viktige samfunnsmessige oppgaver, og at det ikke vil være verken rettslig eller politisk akseptabelt om de ikke kan oppfylle disse, fordi det ikke er mer penger tilgjengelig.

I stedet for regler om tvangsinn drive, gjeldsforhandling og konkurs har kommuneloven en rekke bestemmelser som tar sikte på å forhindre at kommuner og fylkeskommuner kommer i en slik situasjon.

Første lag er bestemmelsene i lovens kapittel 14 med krav om et fullstendig og realistisk årsbudsjett, som setter skranker for hva man kan opp lån til og krav til nedbetaling av disse, og skranker for hva slags andre økonomiske forpliktelsen kommuner og fylkeskommuner kan påta seg.

Neste lag er lovens kapittel 28 om det såkalte Robek-registeret. Det er et system med statlig kontroll med økonomiforvaltningen i kommuner og fylkeskommuner som ikke klarer å holde balanse mellom utgifter og inntekter. Dette er da en begrensning av det kommunale eller fylkeskommunale selvstyret, men det er fortsatt kommunestyrets eller fylkestingets ansvar å få orden i økonomien.

Tredje lag er så bestemmelsene i kapittel 29 om betalingsinnstilling, som er motstykket til konkurs for private. Kommunestyret eller fylkestinget har etter [§ 29–2](#) første avsnitt *plikt til å treffe vedtak om dette*, hvis kommunen eller fylkeskommunen «på grunn av vanskeligheter som ikke er helt forbigående, ikke kan betale forfalt gjeld». Et slikt vedtak er gyldig og bindende fra det er truffet. Statsforvalteren eller departementet kan ved lovlighetskontroll

etter [§ 27-1](#) oppheve vedtaket, men bare hvis lovens vilkår ikke er oppfylt – altså fordi kommunen fortsatt er i stand til å betale sine forpliktelser etter hvert som de forfaller.

Når det er truffet vedtak om betalingsinnstilling, blir kommunen eller fylkeskommunen langt på vei tatt under administrasjon. Da skal, etter [§ 29-2](#) siste avsnitt, «departementet straks oppnevne en tilsynsnemnd for kommunen eller fylkeskommunen». Denne består av ordfører eller fylkesordfører, kommunedirektøren og minst tre medlemmer oppnevnt av departementet.

I [§ 29-3](#) fastslås at så lenge betalingsinnstillingen gjelder, skal ingen utbetalinger foretas uten godkjenning av tilsynsnemnda. Her er det tre typer utbetalinger som skal prioriteres; til dekning av lovpålagte forpliktelser overfor enkeltpersoner, til lønn, pensjon, og godtgjøring mm til tilsatte og heltids folkevalgte, og til utbetalinger som er nødvendige for å unngå fare for betydelig økonomisk tap eller vesentlige skadevirkninger. I motsetning til det som gjelder ved konkurs, betyr dette ikke at krav mot kommunen eller fylkeskommunen bortfaller, bare at kreditorene kan måtte vente på betaling.

Så langt har, så vidt jeg vet, alle vedtak om betalingsinnstilling blir underkjent av statsforvalter eller departement. Begrunnelsen er vel gjerne den som nå gis overfor Moskenes kommune: Kommunen kan avtale kassekreditt og vil da være i stand til å betale løpende forpliktelser.

En slik kassekreditt er en avtale om adgang til å trekke på en lånekonto for å dekke utgifter når kommunen ikke har midler til å dekke dem på det aktuelle tidspunktet – som et «likviditetslån». Det vil si at lånet ikke tas opp til et nytt formål, men for å dekke løpende utbetalinger innenfor den rammen som er angitt i budsjettet. Hovedregelen er at et slikt lån må tilbakebetales i løpet av det inneværende budsjettår.

Unntak fra dette siste kravet er låneopptak til dekning av regnskapsmessig underskudd i foregående budsjettår, I slike tilfelle er det tilstrekkelig at lånet tilbakebetales i løpet av den periode som er vedtatt at dekning av underskuddet skal skje. Men i og med at det betyr at kommunen eller fylkeskommunen står i Robek-registeret, skal statsforvalter eller departementet kontrollere at budsjettet er lovlig, herunder kravet om at dette skal være «realistisk» ([§ 14-4](#) tredje avsnitt). Det betyr at det må foreligg en realistisk plan for nedbetaling av underskuddet senest fire år etter at dette oppsto.

Departementet eller statsforvalteren kan derfor bare oppheve kommunens eller fylkeskommunens vedtak om betalingsinnstilling hvis det er realistisk å forvente at en kassekreditt for å dekke underskuddet kan dekkes enten i løpet av budsjettåret eller ved en gradvis nedbetaling over budsjettene de neste fire år.

I den andre enden av en periode med betalingsinnstilling ligger så en rekonstituering av kommunen eller fylkeskommunens økonomi. Tilsynsnemnda skal etter [§ 29-4](#) avslutte sitt arbeid ved å vedta en ny økonomiplan og et nytt årsbudsjett for kommunen eller fylkeskommunen. Dette skal så sendes til departementet til godkjenning eller endring.

Her må så departementet ta stilling til økonomiplanen og budsjettet er *realistisk*; om kommunen eller fylkeskommunen har mulighet for å løse sine oppgaver innen de rammebetingelsene som foreligger. I motsatt fall må departementet vurdere om det er nødvendig med særskilt styrking av kommunens eller fylkeskommunens økonomi.

Dette siste er klart nok noe departementet nødvendig bli viklet inn i, både av arbeidsmessige og prinsipielle grunner. Det er nok en vesentlig del at årsaken til at kommuner som har villet gå til betalingsinnstilling, raskt har fått beskjed om vilkårene for det ikke var til stede.

En slik overprøving av kommunestyrets eller fylkestinget vedtak om betalingsinnstilling, må skje ved et formell vedtak om oppheving av dette som ugyldig. Et slikt opphevingsvedtak må imidlertid *begrunnes*, og det må da være basert på en konkret vurdering av kommunens eller fylkeskommunens økonomiske situasjon, og av hvilke grep som kan gjøres for å komme ut av denne knipen. Her er det ikke nok med en telefonsamtale eller muntlig konferanse. Departementet har et selvstendig ansvar for å foreta en vurdering av om det vil være mulig å komme ut av en slik krise uten brudd på de lovfestede forpliktelser kommuner og fylkeskommuner har overfor borgerne.

Departementet kan ikke styre etter Gudfaren-prinsippet: «Løs problemet, men ikke fortell meg hvordan».

Ny opplæringslov - Informasjon og veiledning

Statsforvalteren 20.02.2024

Stortinget har vedtatt ny opplæringslov som etter planen skal tre i kraft 1. august 2024. Ny forskrift til loven har vært på høring og vil tre i kraft fra samme tidspunkt. Det er også vedtatt flere endringer i privatskoleloven. Følg med på informasjon om den nye loven på nettsidene til Utdanningsdirektoratet og Statsforvalteren.

Nytt regelverk fra 1. august 2024

Frem til den nye loven trer i kraft gjelder dagens opplæringslov av 1998.

Kunnskapsdepartementet har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å utarbeide forskrift til ny opplæringslov og ny forskrift til privatskoleloven. Høringsfristen er løpt ut og direktoratet jobber nå med å sammenstille høringssvar og oversende reviderte forslag til Kunnskapsdepartementet.

Les mer om de viktigste endringene i ny opplæringslov [her](#)

Informasjon og veiledning om nytt regelverk

Utdanningsdirektoratet legger fortløpende ut artikler om ny opplæringslov på sin temaside om ny opplæringslov, les [her](#)

Forberedelser hos skoleeiere

Mye må være klart før nytt regelverk trer i kraft. Les mer om hva kommuner og fylkeskommuner må forberede [her](#)

Osen

Tema for årets profiler er hvorfor vennskap og fellesskap med jevnaldrende er så viktig for barn og unge. Temaet gjenspeiles i indikatorer og figurer.

Nedenfor presenteres noen nøkkeltall for barn og unge i kommunen:

- Tall for andelen barn (0-17 år) i kommunen per 1.1.2023 som er innvandret eller norskfødt med innvandrerforeldre, kan ikke vises da tallgrunnlaget er utilstrekkelig. Andel og antall barn som innvandrer har fortsatt å øke i de fleste kommuner i 2023, som følge av krigen i Ukraina. Om lag en tredjedel av flyktingene som har kommet til Norge fra Ukraina er barn og unge.
- Det er ikke tilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk for andelen barn som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt. Vedvarende lav husholdningsinntekt vil si at den gjennomsnittlige inntekten i en treårsperiode er under 60 prosent av median husholdningsinntekt i Norge.
- Tall for andelen unge (15-24 år) som står utenfor i kommunen mangler. Unge som står utenfor utdanning, jobb og opptrening er ofte relasjonelt sårbare og økonomisk utsatt. De har gjerne behov for voksne som ser dem.
- Det blir ikke vist statistikk på andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de har høy tilfredshet med livet. Dette skyldes at Ungdata-undersøkelsen ikke er gjennomført i kommunen i perioden 2021-2023, eller at det er utilstrekkelig tallgrunnlag.

2024

Oppvekstprofilen viser noen av kommunens styrker og utfordringer, og kan benyttes i planarbeidet for barn og unge og deres oppvekstmiljø. Indikatorene som presenteres i profilen er valgt med tanke på å fremme barn og unges oppvekstmiljø, og må tolkes i lys av kunnskap om lokale forhold.

Utgitt av:
Folkehelseinstituttet, Postboks 222 Skøyen, 0213 Oslo
Ansvarlig redaktør: Guri Rørtveit
E-post: oppvekstprofiler@fhi.no

Statistikken er hentet fra [Kommunehelsestatistikkbank](#) per april 2024

Illustrasjon: FHI
Bokmål

Batch 1604241636.1604241702.1604241636.1604241702.16/04/2024 17:28

Oppvekstprofilene er utarbeidet i samarbeid mellom fem ulike direktorater og Folkehelseinstituttet.

Vennskap og fellesskap med jevnaldrende er viktig for barn og unge

Vennskap kan bidra til barn og unges sosiale, emosjonelle og kognitive utvikling. I tillegg er vennskap en viktig kilde til økt livskvalitet, og er med på å forme de unges identitet og tilhørighet.

Vennskap er viktig for utviklingen av:

- **Sosiale ferdigheter:** Gjennom samtale og lek trener barn og unge seg på ferdigheter knyttet til å forstå og mestre sosiale situasjoner. Slike ferdigheter er viktige for å kunne samarbeide og etablere vennskap.

- **Sosial identitet og tilhørighet:** Barnets følelse av hvem de er, og deres rolle i samfunnet blir påvirket av hvordan de blir møtt av likesinnede. Opplevelse av tilhørighet og fellesskap formes i møte med andre barn og unge med felles interesser og verdier.

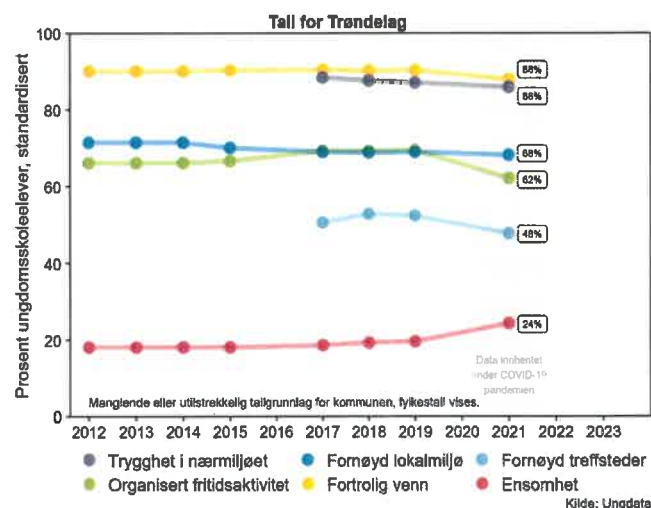
- **Selvtillit og selvfølelse:** Aksept fra venner er med på å styrke barn og unges selvtillit og følelse av egenverd. Emosjonell støtte kan gi barn og unge styrke til å tåle stress, og dermed motvirke psykiske vansker.

- **Kognitive ferdigheter:** Gjennom samvær med venner blir de unge eksponert for ulike synspunkter, noe som kan være med på å fremme toleranse og kritisk tenkning. Felles interesser, diskusjoner og kunnskapsutveksling kan bedre språkutvikling og oppmuntre til nysgjerrighet, innhenting av ny kunnskap, og utvikling av nye ferdigheter.

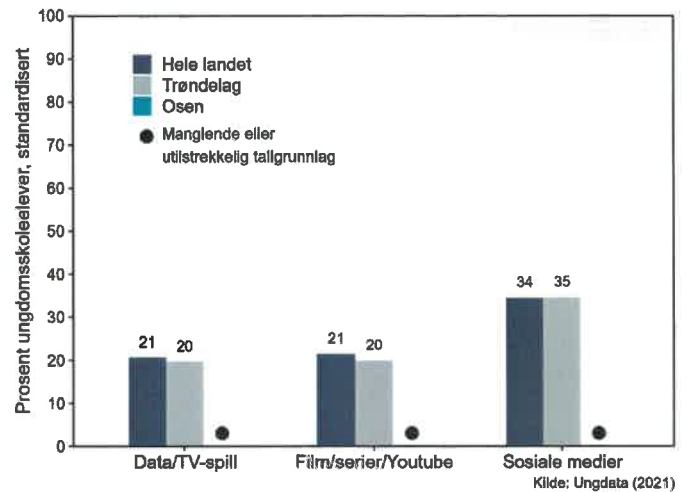
- **Fysiske ferdigheter:** Lek er en viktig arena for å tilegne seg og utvikle fysiske ferdigheter. Samvær med venner kan være en viktig motivasjon for å delta i organiserte og uorganiserte fritidsaktiviteter.

Se figur 1 for andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de har en fortrolig venn eller som opplever ensomhet.

Figur 1. Ungdomsskoleelevers opplevelser med nærmiljø, fritid og vennskap.

Figur 2. Ungdomsskoleelever som bruker mer enn 3 timer daglig på ulike medier.

Nye møteplasser på nett

Dataspill og sosiale medier er en integrert del av de unges liv, og påvirker barn og unges vennskap og sosiale relasjoner, se figur 2. Sosiale medier gjør det mulig for barn og unge å få kontakt med jevnaldrende med stor variasjon i interesser og væremåter. Denne formen for sosialisering bidrar trolig til at dagens barn og unge i større grad enn tidligere får prøvd ut ulike roller og identiteter. Digital sosialisering kan også bidra til at barrierer som for eksempel bosted, og psykisk og fysisk funksjonsevne, får mindre betydning for barn og unges utfoldelsesmuligheter.

Dataspill og sosiale medier kan imidlertid også ha negative effekter. Plattformene for sosiale medier kan gi større risiko for mobbing fordi det er enklere å være anonym og vanskeligere å se konsekvensene av mobbingen. Trakassering, utestenging og ryktespredning på nett kan påvirke barn og unges trivsel og psykiske helse negativt. Overdreven bruk av dataspill og andre sosiale medier kan også føre til avhengighet og fysisk sosial isolasjon. Det er derfor viktig å bevisstgjøre og veilede barn og unge når det gjelder de mulige negative aspektene ved sosiale medier.

Hva med barn som ikke har venner?

Enkelte barn og unge kan av ulike grunner ha problemer med å mestre sosiale ferdigheter, noe som kan føre til utfordringer med å danne og opprettholde vennskap. Hvis barn og unge ikke opplever vennskap og positivt samvær med jevnaldrende kan det få langvarige negative konsekvenser. Vennskap kan være viktig for utvikling av tillit og tilhørighet, som kan ha betydning for senere deltagelse i samfunns- og arbeidsliv. Barn og unge som blir utsatt for vedvarende mobbing og ekskludering har betydelig risiko for å utvikle alvorlige psykiske lidelser, og et bekymringsfullt fravær fra skolen. Det er derfor viktig at kommunen bidrar til å skape miljøer rundt barna som fremmer inkluderende og støttende relasjoner.

Viktige arenaer for forebygging av utenforskap er barnehage, skole, organiserte fritidsaktiviteter, og andre tilrettelagte møteplasser hvor barn og unge kan møtes. Etter pandemien har det vært en økning i andelen barn som oppgir at de blir mobbet, se figur 3.

I løpet av tenårene er det normalt at venner gradvis får større betydning som rollemodeller og kilde for støtte og omsorg enn familien, se figur 4. Det er imidlertid stor variasjon i hvor mye tid det enkelte barn eller ungdom faktisk ønsker å tilbringe med venner på fritiden. Det å ha få venner eller det å trives alene trenger ikke nødvendigvis å være grunn til bekymring. Det er kvaliteten på relasjonene og de unges ønsker som er viktig.

Hva kan kommunen gjøre?

- Lage en helhetlig forebyggende oppvekstplan for hvordan kommunen kan sikre inkludering og forebygge mobbing; i barnehagen, på skolen, i fritiden og på nettet.
- Sikre at de som jobber med barn og unge har nødvendig kunnskap og rutiner for å fange opp og gi støtte og veiledning til barn og unge som av ulike grunner sliter med å etablere vennskspsrelasjoner.
- Sørge for at det finnes tilgjengelige fritidsaktiviteter og sosiale arenaer for alle barn og unge, uavhengig av foreldrenes ressurser, eller andre barrierer. Barn fra familier med få sosioøkonomiske ressurser deltar sjeldnere i organiserte fritidsaktiviteter enn de med mange ressurser, se figur 5. Det er derfor viktig å sikre at også ungdom fra familier med færre ressurser får et tilbud.
- Legge til rette for inkluderende barne- og ungdomsmiljøer ved å fremme aksept og positive holdninger til mangfold, via kunnskapsformidling og felles aktiviteter på tvers av ulike grupperinger.
- Engasjere foreldrene til å bidra til organiserte foreldre-barn-aktiviteter. Dette kan fremme utviklingen av sosiale bånd mellom familier, og oppmuntre til vennskap mellom barn.

- Barn og unge skal bli hørt. Medvirkning kan skje gjennom ulike etablerte råd og prosesser.

Forslag om tiltak rettet mot barn og unge og deres familier finnes på www.kunnskapombarn.no og Nasjonal veileder for psykisk helsearbeid for barn og unge (www.helsedirektoratet.no/veiledere/psykisk-helsearbeid-barn-og-unge)

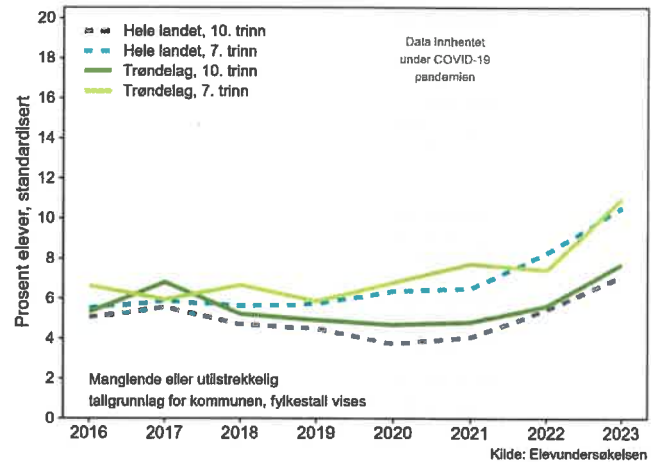
Utvidet tekst med referanser og lenker finnes på fhi.no/oppvekstprofiler.

Finn flere relevante indikatorer i [Kommunehelsen statistikkbank](http://kommunehelsen.no/statistikkbank).

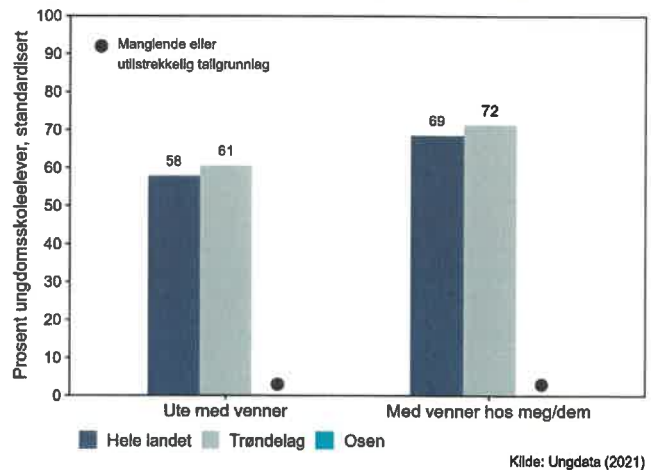
Ungdata-tall fra 2020 er innhentet i perioden før pandemien brøt ut 12. mars, tall for 2021 er innhentet under pandemien og tall for 2022 innhentet etter at de nasjonale pandemiltakene opphørte 12 februar. Les mer om begrunnelsen for årlige lands- og fylkestall fra ungdatabank for 2021 og 2022 på fhi.no.

Elevundersøkelsen gjennomføres hver høst. Tall fra 2020 og 2021 er dermed innhentet under pandemien.

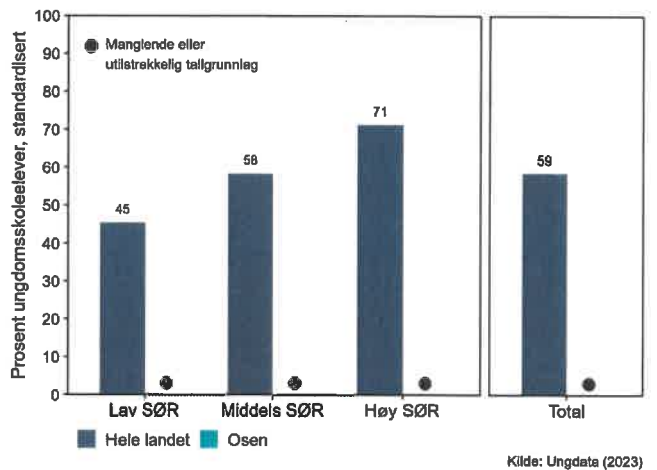
Figur 3. Elever som blir mobbet på skolen av andre elever (ettårige tall, for 3-årige tall se side 4).

Figur 4. Ungdomskoleelever som minst en gang per uke er med venner ute størstedelen av kvelden, eller (inne) hos seg/dem.

Figur 5. Ungdomskoleelever som deltar i organiserte fritidsaktiviteter, etter familiens sosioøkonomiske ressurser (SØR).

Oppvekstbarometer for kommunen

I oversikten nedenfor sammenlignes noen nøkkeltall for kommunen og fylket med landstall. I figuren og tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulik alders- og kjønns sammensetning sammenliknet med landet. Klikk på indikatornavnene for å se utvikling over tid i kommunen. I [Kommunehelse statistikkbank](#) finnes flere indikatorer og utfyllende informasjon om hver enkelt indikator.

Vær oppmerksom på at også «grønne» verdier kan innebære en utfordring for kommunen, fordi landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter.

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- | Verdien for landet som helhet
- Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Oppvekstbarometer for Osen
Befolkning	1 Andel barn, 0-17 år	17,3	20,0	20,3	prosent	
	2 Innvand. og norskf. med innv. foreldre	-	14,9	21,0	prosent	
Levetår	3 Barn i fam. m/vedvarende lav inntekt	-	8,5	11	prosent	
	4 Barn i familier som mottar sosialhjelp	-	6,1	6,3	prosent	
	5 Bor trangt, 0-17 år	-	16	18	prosent	
	6 Barn med barnevernstiltak, 0-17 år	8,6	4	3,5	prosent	
Barnehage og skole	7 Unge som står utenfor, 15-24 år	-	7,3	7,6	prosent (a,k)	
	8 Mottakere av uførepensjon, 18-29 år	-	2,3	2,2	prosent (a,k)	
	9 Bemanning i barnehage, oppfylt	100	86	63	prosent	
	10 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. tr.	-	25	24	prosent (k)	
	11 Laveste mestringsnivå i regning, 5. tr.	-	27	26	prosent (k)	
	12 Trives på skolen, 7. trinn	-	83	85	prosent (k)	
Fritid og nærmiljø	13 Mobbes på skolen, 7. trinn	-	8,7	8,4	prosent (k)	
	14 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng	41,7	42,6	43,0	poeng (k)	
	15 Gjennomføring i vdg. opplæring	71	79	80	prosent (k)	
	16 Fornøyd med treffsteder, 2022-23	**	-	56	prosent (a,k)	
	17 Med i fritidsorganisasjon, 2022-23	**	-	59	prosent (a,k)	
	18 Fortrolig venn, 2022-23	**	-	87,1	prosent (a,k)	
	19 Ensomhet, 2022-23	**	-	22	prosent (a,k)	
	20 Regelbrudd, Ungd. 2022-23	**	-	9,2	prosent (a,k)	
	21 Skjermtid over 4 timer, 2022-23	**	-	43	prosent (a,k)	
	22 Fornøyd med helse, 2022-23	**	-	68	prosent (a,k)	
Helse og helsestend	23 Høy tilfreds. med livet, Ungd. 2022-23	**	-	51	prosent (a,k)	
	24 Psykiske plager, 2022-23	**	-	15	prosent (a,k)	
	25 Psykiske sympt./lidelser, 15-24 år	210	189	176	per 1000 (a,k)	
	26 Søvnproblemer, 2022-23	**	-	30	prosent (a,k)	
	27 Har brukt cannabis, 2022-23	**	-	4,1	prosent (a,k)	
	28 Trener sjeldnere enn ukentlig, 17 år	-	24	28	prosent (k)	
	29 Overvekt og fedme, 17 år	40	23	22	prosent (k)	
	30 Alkohol, har vært beruset, 2022-23	**	-	13,1	prosent (a,k)	

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert, k = kjønnsstandardisert og ** = tall fra Ungdataundersøkelsen mangler.

Les mer om mulige årsaker til at tall fra Ungdataundersøkelsen mangler og begrunnelse for ettårige lands- og fylkestall for 2021 og 2022 [her](#).

1. 2023. 2. 2023, 0-17 år. 3. 2020-2022, barn (0-17 år) som bor i husholdninger som i en treårsperiode har en gjennomsnittlig inntekt under 60 % av nasjonal median. 4. 2022, 0-17 år, omfatter de som har mottatt sosialhjelp minst én gang i løpet av året. 5. 2022, trangboddhet defineres ut ifra antall rom og kvadratmeter i boligen. 6. 2022, omfatter hjelpetiltak og omsorgstiltak. 7. 2022, omfatter de som ikke er i arbeid, utdanning eller opplæring (NEET). 8. 2020-2022, mottakere av varig uførepensjon. 9. 2023, barn som går i barnehager der kravet til både grunnbemanning og pedagogisk bemanning er oppfylt. 10./11. Skoleårene 2022/2023-2023/2024. 12./13. Skoleårene 2021/2022-2023/2024. 14. 2021-2023, ved avsluttet grunnskole på 10. trinn. 15. 2020-2022, omfatter elever bosatt i kommunen. 16. U.skole, svært bra eller nokså bra tilbud. 17. U.skole, svarer «ja, jeg er med nå». 18. U.skole, svarer «ja, helt sikkert»/«ja, det tror jeg» på om de har minst én fortrolig venn. 19. U.skole, ganske mye eller veldig mye plaget. 20. U.skole, 3 eller flere ulike regelbrudd i løpet av det siste året. 21. U.skole, daglig utenom skolen. 22. U.skole, svært eller litt fornøyd. 23. U.skole, de som angir 8-10 på en skala fra 0-10, der 0 er det verst mulige livet de kan tenke seg og 10 det best mulige. 24. U.skole, har mange plager (ganske mye eller veldig mye plaget). 25. 2020-2022, brukere av primærhelsetjenestene fastlege og legevakt. 26. U.skole, ganske mye eller veldig mye plaget. 27. U.skole, har brukt cannabis én gang eller mer i.a. siste 12 mnd. 28. 2022-2023, oppgitt ved nettbasert sesjon 1. 29. 2020-2023, KMI som tilsvarende over 25 kg/m2, basert på høyde og vekt oppgitt ved nettbasert sesjon 1. 30. U.skole, drukket så mye at de har følt seg tydelig beruset én gang eller mer i.a. siste 12 mnd. Datakilder: Statistisk sentralbyrå, Ungdataundersøkelsen fra Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet, Utdanningsdirektoratet, Vernepliktsverket og primærhelsetjenestene fastlege og legevakt (KUHR-databasen i Helsedirektoratet). For mer informasjon, se [Kommunehelse statistikkbank](#).

Osen

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne, jmfør lov om folkehelsearbeid. Også andre informasjonskilder må benyttes i oversiktsarbeidet, se figuren nedenfor.

Statistikken er hentet fra Kommunehelsestatistikkbank per februar 2024.

Utgitt av
 Folkehelseinstituttet
 Postboks 222 Skøyen
 0213 Oslo
 E-post: kommunehelse@fhi.no

Redaksjon:
 Gun Peggy Knudsen, ansvarlig redaktør
 Else Karin Grøholt, fagredaktør
 Fagredaksjon for folkehelseprofiler
 Idékilde: Public Health England
 Illustrasjoner: FHI og Fete Tøyer

Bokmål

Batch 0503241925.0903241211.0503241925.0903241211.11/03/2024 9:01

Nettside:
www.fhi.no/folkehelseprofiler

Noen trekk ved kommunens folkehelse

Eldres helse er temaet for folkehelseprofilen 2024. Temaet gjenspeiles i indikatorer og figurer.

Indikatorene som presenteres i profilen er valgt med tanke på helsefremmende og forebyggende arbeid, men er også begrenset av hvilke data som er tilgjengelige på kommunenivå. All statistikk må tolkes i lys av annen kunnskap om lokale forhold.

Befolkning

- Andelen unge eldre (65-79 år) i kommunen er høyere enn i landet som helhet. Finn tall for andelen over 80 år på side 4. Les mer om eldre og Eldres helse på midtsidene.
- I aldersgruppen 75 år og eldre er andelen som bor alene ikke signifikant forskjellig fra landsnivået.

Oppvekst og levekår

- Andelen som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet. Vedvarende lav husholdningsinntekt vil si at den gjennomsnittlige inntekten i en treårsperiode er under 60 prosent av median husholdningsinntekt i Norge.
- Andelen som bor i husholdninger med høy gjeld, er lavere enn i landet som helhet. Høy gjeld vil si en gjeld tre ganger høyere enn samlet husholdningsinntekt.

Miljø, skader og ulykker

- Det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på andelen ungdomsskoleelever som opplever at det er trygt å ferdes i nrområdet på kveldstid. Dette skyldes at Ungdata-undersøkelsen ikke er gjennomført i kommunen i perioden 2021-2023, eller at det er utilstrekkelig tallgrunnlag. Utilstrekkelig betyr at tallene er for små eller at det mangler opplysninger om klassetrinn og kjønn, noe som er nødvendig for å kunne sammenlikne med landsnivået.

Helserelatert atferd

- Det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på andelen 17-åringer som oppgir at de trener sjeldnere enn ukentlig, basert på tall fra nettbasert sesjon 1.

Helsetilstand

- Det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på sosiale helseforskjeller i kommunen, målt som forskjell i forventet levealder mellom utdanningsgrupper.

Lengre liv – flere eldre

Levealderen øker, og vi forventer en betydelig økning i antallet og andelen eldre i befolkningen fram mot 2050. Denne økningen er noe kommunene bør planlegge for.

Økningen i forventet levealder gjør at flere vil leve til de er godt over 90 år. Gruppen eldre vil øke i størrelse, og flere vil leve med en eller flere kroniske sykdommer. Dagens aldersfordeling og framskrevet aldersfordeling i kommunen er vist i figur 1.

Helse og funksjon

Totalt sett er eldre friskere og har bedre funksjon i dag enn tidligere. Med høy alder øker imidlertid forekomsten av kreft, diabetes, hjerte- og karsykdommer, demens, kronisk obstruktiv lungesykdom (kols), beinskjørhet og brudd. Forekomsten av langvarige smerter, søvnvansker, nedsatt syn og hørsel samt funksjonstap og skrøpeligheit øker også ved økende alder.

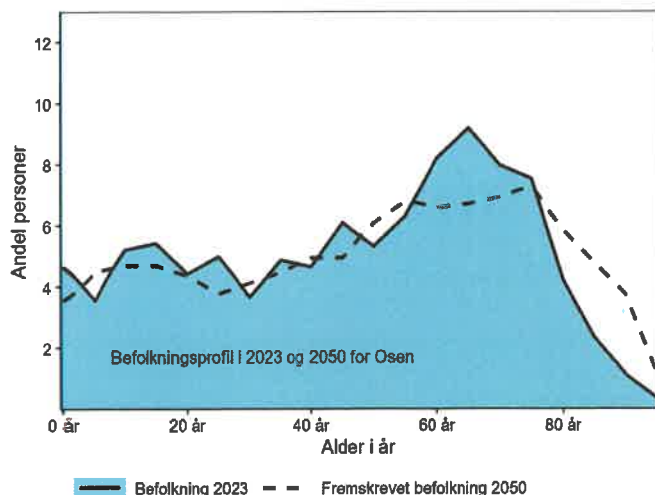
Med flere eldre i befolkningen øker også antallet som lever med flere sykdommer samtidig. Alt dette innebærer økt hjelpebehov fra familie og helse- og omsorgstjenestene.

Forventede gjenstående funksjonsfriske leveår (på engelsk: Healthy Life Years, HLY) måler antall år som en person kan forvente å leve uten langvarige aktivitetsbegrensninger. Se figur 2 for lands- og fylkestall på forventede gjenstående funksjonsfriske leveår ved 65 års alder.

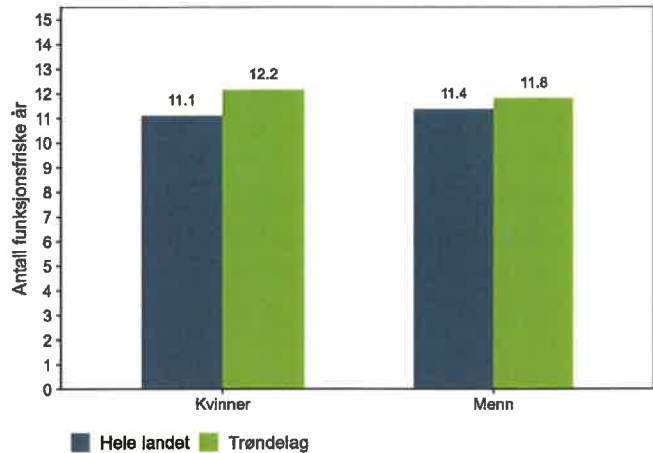
Eldre med lav utdanning og inntekt har flere sykdommer og helseplager, og også kortere forventet levealder enn de med høy utdanning og inntekt.

Sykdomsbyrdemålet DALY (disability-adjusted life years) tallfester hvor mange friske leveår som går tapt på grunn av dårlig helse og for tidlig død i en befolkning. Figur 3 på neste side viser forventet endring i antall tapte friske leveår (DALY) i perioden 2020 til 2050 for hovedårsakene til død og helsetap blant eldre i Norge. Som følge av at det blir flere eldre og at sykdom forskyves til høyere alder vil sykdomsbyrden blant de eldste (80 år+) øke betydelig. Det er kreft, hjerte- og karsykdommer og nevrologiske sykdommer som demens som vil bidra mest til økningen i antall tapte friske leveår blant de eldste.

Figur 1. Aldersfordelingen i kommunen i 2023 og framskrevet til 2050 (SSB).

Figur 2. Forventede gjenstående funksjonsfriske leveår ved 65 år i landet og i fylket. Gjennomsnitt for perioden 2016-2022.

Demens kan utgjøre en stor belastning for de berørte og deres pårørende, og skape økt behov for helse- og omsorgstjenester. Tapet av kognitive og motoriske funksjoner fører ofte til mye lidelse for dem som rammes av demens. Psykiske tilleggssymptomer som angst, depresjon, motorisk uro, aggresjon og vrangforestillinger kan også være utfordrende. Risikoen for å få demens for hver enkelt har gått ned de siste tiårene, og økt utdanningsnivå, endrede levevaner og bedre hjerte- og karhelse i befolkningen pekes på som mulige årsaker til denne nedgangen. Likevel vil antallet med demens øke fordi det blir flere eldre.

Ryggplager og artrose (tidligere kalt slitasjegikt), samt brudd som følge av fall og beinskjørhet, er vanlig blant eldre. Etter 70 års-alderen øker tallet på hoftebrudd kraftig, og blant skrøpelige eldre vil hoftebrudd ofte føre til økt pleie- og omsorgsbehov.

Nedsatt syn og hørsel kan redusere sosial kontakt, og også mulighetene til å fungere godt i hverdagen. Omtrent halvparten av befolkningen over 74 år har såpass nedsatt hørsel at det får betydning for kommunikasjon. De negative konsekvensene av hørsels- og synstap kan reduseres hvis det oppdages og behandles tidlig.

Livskvalitet

Mange eldre er tilfredse med livet, og mange har god livskvalitet til langt inn i alderdommen.

Med alderen opplever imidlertid mange helseplager og funksjonsnedsettelse, som igjen kan medføre redusert livskvalitet. Livskvaliteten synker hos mange av de eldste, og særlig rapporterer flere om nedstemthet og ensomhet etter 80-årsalderen. Mange opplever redusert mestring og sosial støtte. Eldre med dårlig helse, dårlig økonomi og lite sosial kontakt har lavest livskvalitet. Se figur 4 for endringer over tid i andel eldre som bor alene.

Sosial støtte, gode relasjoner og sosial deltakelse er viktig for god livskvalitet. Disse faktorene kan fremmes ved tilgjengelige offentlige møteplasser, grønne lunger for rekreasjon, arenaer for aktivitet, kulturelle arrangementer og sosiale møter.

Eldre som en ressurs

Eldre er friskere og har bedre funksjonsnivå i dag enn tidligere, og de har kunnskap og ressurser som er viktige både i familien og i samfunnet. Flere enn tidligere står lengre i lønnet arbeid og mange eldre deltar i organisert frivillighet, passer barnebarn eller hjelper egne foreldre. Mulighet til å bidra styrker opplevelsen av å ha verdi, fremmer fellesskap og gir mening. Det å delta, for eksempel som frivillig, kan ha stor betydning for å forebygge eller redusere isolasjon og ensomhet.

Det er behov for mer kunnskap om hvordan det best kan tilrettelegges for at eldre kan bidra med sine ressurser på egne premisser.

Forebygging gjennom livsløpet

Det er mulig å påvirke helse og funksjon gjennom hele livsløpet, også i eldre år. Å legge til rette for helsefremmende levevaner gjennom hele livet, er viktig for en god alderdom. Fysisk aktivitet, et variert kosthold og å opprettholde en sunn kroppsvekt har helsegevinster fordi det forebygger kroniske sykdommer.

Det er anslått at så mye som 40 prosent av alle tilfeller av demens kunne vært unngått hvis man hadde forebygget faktorer som høyt blodtrykk, fedme og diabetes, og unngått røyking og høyt alkoholkonsum.

På gruppenivå er eldre mindre fysisk aktive enn yngre. Fysisk aktivitet er viktig for å opprettholde fysisk og psykisk helse, og for å forebygge fall og brudd. Selv aktivitet av kort varighet og lav intensitet gir helsegevinst. Eldre som er fysisk aktive og i god fysisk form vil i større grad kunne være selvhjulpne i hverdagen og bo lenger hjemme.

Det finnes begrenset kunnskap om hva eldre spiser, og i hvilken grad de følger nasjonale anbefalinger. For mange eldre er hovedutfordringen for lavt matinntak og vekttap. God matlyst kan opprettholdes gjennom tilrettelegging for sunne og gode måltider i trivelige omgivelser. I tillegg er det å ivareta god munn- og tannhelse nødvendig for å opprettholde et godt matinntak.

Tilrettelegging for et aldersvennlig samfunn

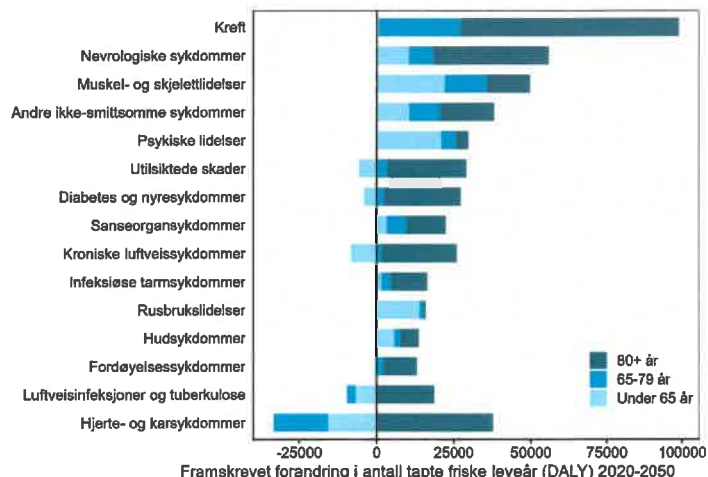
Det er et tverrsektorielt ansvar å legge til rette for et aldersvennlig samfunn. For å gjøre det enklere å leve aktive liv, er fysiske omgivelser og fremkommelighet viktig, for eksempel tydelig skilting, god belysning og at gang- og turveier er tilstrekkelig brøytet og strødd. Universell utforming av bygg er et annet eksempel.

Fylkeskommuner og kommuner bør satse på et variert tilbud av tilpassede aktiviteter for eldre. Figur 5 viser de viktigste faktorene som påvirker helse i eldre år. Tilrettelegging for deltakelse på sosiale arenaer er viktig for å ivareta livskvalitet og funksjon. Gode møteplasser i lokalsamfunnet har betydning for evnen til å mestre egen livssituasjon. Her er det gode muligheter for samarbeid mellom kommunen og frivillig sektor.

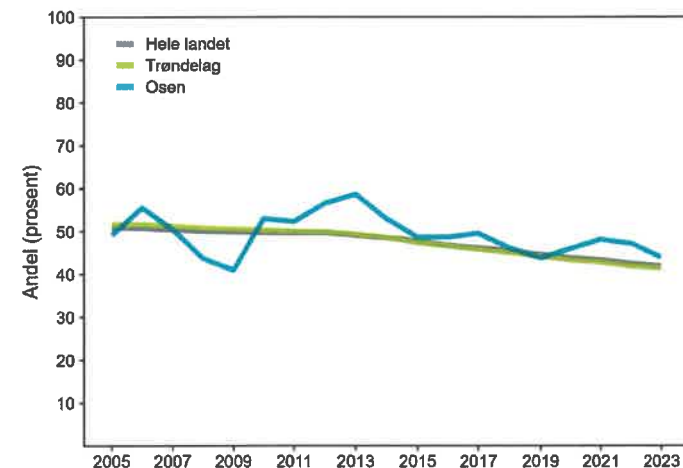
Les mer:

- Utvidet artikkel på www.fhi.no/folkehelseprofiler
- [Helse hos eldre i Norge](#)

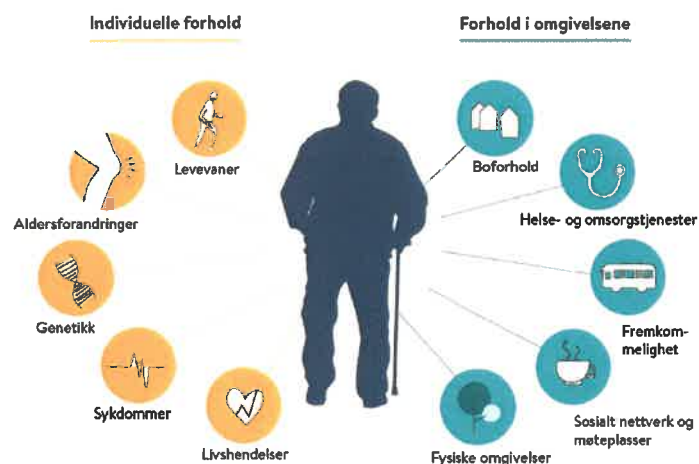
Figur 3. Framskrevet endring i sykdomsbyrde (antall tapte friske leveår (DALY)) for hovedårsakene til død og helsetap i Norge fra 2020 til 2050 (Global Burden of Disease-prosjektet 2019).

Figur 4. Andel personer over 75 år som bor alene (SSB).

Figur 5. Hva påvirker Eldres helse?

Folkehelsebarometer for kommunen

I oversikten nedenfor sammenliknes noen nøkkeltall for kommunen og fylket med landstall. I figuren og tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulik alders- og kjønns sammensetning sammenliknet med landet. Klikk på indikatornavnene for å se utvikling over tid i kommunen. I KommuneHelsa statistikkbank, <http://khs.fhi.no> finnes flere indikatorer samt mer informasjon om hver enkelt indikator.

Vær oppmerksom på at også «grønne» verdier kan innebære en folkehelseutfordring for kommunen, fordi landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter.

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- | Verdien for landet som helhet
- Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Osen
Befolning	1 Andel barn, 0-17 år	17,3	20,0	20,3	prosent	○
	2 Andel unge eldre, 65-79 år	24,7	14,2	13,9	prosent	○
	3 Andel over 80 år	8,1	4,6	4,5	prosent	○
	4 Andel 80 år+, framskrevet til 2050	15,6	10,3	10,4	prosent	○
	5 Personer som bor alene, 75 år +	44,0	41,4	42,0	prosent	●
	6 Befolkningsvekst	0	0,92	1,2	prosent	○
	7 VGS eller høyere utdanning, 30-39 år	79	83	81	prosent	●
	8 Vedvarende lavinntekt, alle aldre	7,9	8,9	9,8	prosent	●
	9 Inntektsulikhet, P90/P10	2,4	2,6	2,8	-	○
Oppvekst og levekår	10 Leier bolig, 45 år +	16,6	12,2	12,4	prosent	●
	11 Bor trangt, 0-17 år	-	16	18	prosent	◆
	12 Gjeld større enn 3 ganger inntekt	7,0	21,1	20,8	prosent	◆
	13 Unge som står utenfor, 15-29 år	6,9	9,1	9,5	prosent (a,k)	●
	14 Stønad til livsopphold, 20-66 år	15,4	17,9	17,4	prosent (a,k)	●
	15 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. tr.	-	25	24	prosent (k)	◆
	16 Gjennomføring i vdg. opplæring	71	79	80	prosent (k)	●
	17 Høy tilfredshet, Ungdata 2022-23	**	-	51	prosent (a,k)	◆
	18 Valgdeltakelse	71,6	64,5	62,4	prosent	●
Miljø, skader og ulykker	19 Drikkevann, hygienisk og stabilt	17,9	94,2	93,4	prosent	●
	20 Luftforurensning, eksponert (ny def.)	0	7,5	46	prosent	●
	21 Trygt i nærmiljøet, Ungdata 2022-23	**	-	84	prosent (a,k)	◆
	22 Fritidsorganisasjon, Ungd. 2022-23	**	-	59	prosent (a,k)	◆
	23 Trener sjeldnere enn ukentlig, 17 år	-	24	28	prosent (k)	◆
Helse- relatert atferd	24 Skjermtid over 4 timer, Ungd. 2022-23	**	-	43	prosent (a,k)	◆
	25 Røyking, kvinner	-	1,5	2,4	prosent (a)	◆
	26 Forventet levealder, menn	82,6	80,7	80,3	år	●
	27 Forventet levealder, kvinner	82,6	84,2	84,0	år	●
Helsestilstand	28 Utd.forskjeller i forventet levealder	-	4,9	5,1	år	◆
	29 Overvekt og fedme, 17 år	40	23	22	prosent (k)	●
	30 Psykiske sympt./lidelser, 0-74 år	144	173	168	per 1000 (a,k)	●
	31 Muskel og skjelett, 0-74 år	345	326	313	per 1000 (a,k)	●
	32 Hjerte- og karsykdom	16,6	16,4	17,2	per 1000 (a,k)	●
	33 Tykk- og endetarmskreft, nye tilfeller	65	85	84	per 100 000 (a,k)	●
	34 Vaksinasjonsdekning, influensa, 65 år+	60,5	63,0	62,3	prosent	●

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert, k = kjønnsstandardisert og ** = tall fra Ungdataundersøkelsen mangler. Les mer om mulige årsaker til at tall fra Ungdataundersøkelsen mangler [her](#).

1./2./3. 2023. 4. 2050, beregning basert på middels vekst i fruktbarhet, levealder og netto innflytting. 5. 2023, i prosent av befolkningen. 6. 2022. 7. 2022, høyeste fullførte utdanning (av alle med oppgitt utdanning). 8. 2020-2022, personer som bor i husholdninger som i en treårsperiode har en gjennomsnittlig inntekt under 60 % av nasjonal median. 9. 2022, forholdet mellom inntekten til den personen som befinner seg på 90-prosentilen og den som befinner seg på 10-prosentilen. 10. 2022, andelen er presentert i prosent av personer i privathusholdninger. 11. 2022, trangboddhet defineres ut ifra antall rom og kvadratmeter i boligen. 12. 2022, alle aldre. 13. 2022, omfatter de som ikke er i arbeid, utdanning eller opplæring (NEET). 14. 2021, omfatter mottakere av uføretrygd, arbeidsklaringspengene, arbeidsledighetsstrygd, overgangsstønad for enslige forsørgere og tiltaksmottakere (individstønad). 15. Skoleårene 2022/2023-2023/2024. 16. 2020-2022, omfatter elever bosatt i kommunen. 17. U.skole, de som angir 8-10 på en skala fra 0-10, der 0 er det verst mulige livet de kan tenke seg og 10 det best mulige. 18. 2023, kommunestyrevalget. 19. 2022, definert som tilfredsstillende resultater mht. E. coli og stabil levering av drikkevann. Omfatter vannverk som forsyner minst 50 personer. Tallene bør vurderes i lys av andelen som er tilknyttet vannverk i kommunen, se KommuneHelsa statistikkbank. 20. 2022, omfatter de som er eksponert over luftkvalitetskriteriene på 5 mikrogram per kubikkmeter (µg/m3) for finkornet svevestøv (PM2,5). 21. U.skole, opplever at nærområdet er trygt på kveldstid. 22. U.skole, svarer «ja, jeg er med nå». 23. 2022-2023, oppgitt ved nettbasert sesjon 1. 24. U.skole, daglig utenom skolen. 25. 2018-2022, fødende som oppga at de røykte i begynnelsen av svangerskapet, oppgitt i prosent av alle fødende med røykeopplysninger. 26./27. 2008-2022, beregnet basert på aldersspesifikk dødelighet. 28. 2008-2022, vurdert etter forskjellen i forventet levealder ved 30 år, mellom de med grunnskole som høyeste utdanning og de med videregående eller høyere utdanning. 29. 2020-2023, KMI som tilsvarer over 25 kg/m2, basert på høyde og vekt oppgitt ved nettbasert sesjon 1. 30. 2020-2022, brukere av primærhelsetjenestene fastlege og legevakt. 31. 2020-2022, 0-74 år, muskel- og skjelettplager og -sykdommer (ekskl. brudd og skader), brukere av primærhelsetjenestene fastlege, legevakt, fysioterapeut og kiropraktor. 32. 2020-2022, omfatter innlagte på sykehus og/eller døde, alle aldre. 33. 2013-2022. 34. Influensasesonen 2022/2023. Datakilder: Statistisk sentralbyrå, Ungdata-undersøkelsen fra Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet, Vernepliktsverket, Vannverksregisteret, Primærhelsetjenestene fastlege og legevakt (KUHR-databasen i Helsedirektoratet), Hjerte- og karregisteret, Kreftregisteret, Meteorologisk institutt, Medisinsk fødselsregister, Valgdirektoratet og Nasjonalt vaksinasjonsregister SYSVAK. For mer informasjon, se <http://khs.fhi.no>.

Høyeste antall klager til Sivilombudet noen gang

Sivilombudet 21.03.2024.

Sivilombud Hanne Harlem leverte tirsdag 19. mars 2024, Sivilombudets årsmelding for 2023 til Stortinget.

Sivilombudet behandler klager, setter i gang undersøkelser av eget tiltak, og besøker steder der mennesker er fratatt friheten. Sivilombudet er Stortingets kontrollorgan, og leverer hvert år en årsmelding til Stortinget om sin virksomhet i det foregående året.

Økning i antall klager

I 2023 kom det inn 4322 klager fra mennesker som mener at myndighetene har gjort en feil. Det er det høyeste antallet noen gang.

[Årsmelding Sivilombudet 2023](#)

Hele 30 % av alle klagene til Sivilombudet dreier seg om mangel på svar fra forvaltningen eller at det tar for lang tid å få en avgjørelse. Antallet slike klager har økt de siste årene. Det har også vært en økning i klager som gjelder utlendingssaker, offentlighet og innsyn.

Stadig flere saker løser seg underveis når Sivilombudet kontakter forvaltningen. Flere kommuner, fylkeskommuner, statsforvaltere, direktorater og departementer fikk likevel kritikk fra Sivilombudet i ulike saker i løpet av året. Årsmeldingen er også en rapport om disse sakene.

Hovedtall 2023

4322
innkomne saker

4361
avsluttede saker

Antall besøk til steder der folk er fratatt friheten

11 besøk til barnevernsinstitusjoner

5 besøk til fengsel

1 besøk til arrest

Totalt
17
besøk under
forebyggings-
mandatet

Dette klages det mest på:

 1248

Saksbehandlingstid
og manglende svar

 606

Trygd, sosialhjelp
og barnebidrag

 542

Plan og bygg

 462

Helse og omsorgs-
tjenester

 402

Ansettelsessaker og
arbeids- og tjenesteforhold

Disse klages det mest på:

- > kommuner
- > statsforvaltere
- > Nav
- > utlendingsmyndighetene
- > politi og påtalemyndighet

Veiledning eller rådgivning – hvor går grensen?

Publisert 01.03.2024

Ellen Halsbog Lange, seniorrådgiver i NKRF – kontroll og revisjon i kommunene

Kan revisjonen utføre rådgivningstjenester for kommunen? Det korte svaret er ja – dersom det ikke svekker revisors uavhengighet og objektivitet, eller erstatter kommunens egne ledelsesoppgaver.

I tillegg til de lovpålagte revisjonstjenestene, er det mange kontrollutvalg som ønsker andre tjenester. Noen ganger etterspør kommunedirektøren/administrasjonen også tjenester. Denne artikkelen tar for seg hvilke rammer som gjelder for slike tjenester.

Rådgivning sett opp mot revisors uavhengighet og objektivitet

Det generelle kravet til revisors uavhengighet i § 16 i *Forskrift om kontrollutvalg og revisjon*, heretter kalt forskriften, ligger i bunn:

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisorens uavhengighet og objektivitet.

Videre setter § 18 grenser for hvilke stillinger, verv og tjenester som revisor kan ha. Forskriften setter ikke noe forbud mot å utføre rådgivning for kommunen, men sier at revisor ikke kan ... *utføre rådgivningstjenester eller andre tjenester for kommunen eller fylkeskommunen, hvis dette er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet ...*, jf. § 18 e.

Hva betyr så det? Det må vurderes konkret i den enkelte situasjon. For at det skal være mulig å etterprøve slike vurderinger, må revisor være påpasselig med å dokumentere oppdragets art, omfang og anbefalinger. Forskriften setter et særlig krav til dokumentasjon ved ... *rådgivning og andre tjenester for den reviderte virksomheten ...*, jf. § 21, andre ledd. (Borgmo, Bråthen og Lie, 2023, s. 136).

Revisors rolle som rådgiver har vært mye diskutert innenfor revisjon av privat sektor. Ved å bygge tilsvarende bestemmelser i denne forskriften på bestemmelsen i revisorloven, gir Kommunaldepartementet et sterkt signal om at prinsippene for rådgivning bør være relativt like for revisjon av privat og kommunal sektor.

Ved å bygge tilsvarende bestemmelser i denne forskriften på bestemmelsen i revisorloven, gir Kommunaldepartementet et sterkt signal om at prinsippene for rådgivning bør være relativt like for revisjon av privat og kommunal sektor.

Revisjonsoppdraget innenfor kommunal sektor inneholder både forvaltningsrevisjon, regnskapsrevisjon og eierskapskontroll. Det vil derfor være flere områder og tilfeller der revisor må være påpasselig med forholdet mellom rådgivning og revisjon enn tilfellet er ved revisjon etter revisorloven. (Borgmo, Bråthen og Lie, 2023, s. 136-137).

Rådgivning sett opp mot virksomhetens egne ledelses- og kontrolloppgaver

Det er også forbud mot at revisor kan yte tjenester som ... *hører inn under den reviderte virksomhetens egne ledelses- og kontrolloppgaver ...*, jf. forskriftens § 18 f. Dette forbudet kan virke opplagt – men i praksis kan det være vanskelig å sette klare grenser.

Der revisor mener at et forhold er uakseptabelt, vil det i mange tilfeller også være nødvendig å si noe om hva som skal til for at forholdet skal kunne bli akseptabelt. (Borgmo, Bråthen og Lie, 2023, s.137).

Et enkelt eksempel innen finansiell revisjon, kan være åpenbare feilføringer – der regnskapsrevisor gir beskjed om hvilken konto beløpet hører hjemme på, uten at det anses som at man erstatter virksomhetens egne ledelses- eller kontrolloppgaver.

I forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er revisjonskriterier og anbefalinger til hjelp for at administrasjonen kan vite hva som skal til for å rette opp forholdet. Revisjonskriteriene setter opp rammene for hva som er akseptabelt – mens anbefalingene forteller hva som må rettes opp.

En feil kan rettes på mange måter, og det er opp til kommunestyret og deretter kommunedirektøren å velge fremgangsmåten. Dersom revisor gir råd og veiledning om hvordan forholdet kan rettes og bli akseptabelt, er det viktig å ivareta den særskilte dokumentasjonsplikten i forskriftens § 21 andre ledd, for å kunne vurdere om rådgivningen påvirker revisors uavhengighet.

Dersom revisor gir råd og veiledning om hvordan forholdet kan rettes og bli akseptabelt, er det viktig å ivareta den særskilte dokumentasjonsplikten ...

§ 18 bokstav e til f viderefører den tidligere revisjonsforskriften § 14, jf. veileder til forskriften. I merknadene til denne paragrafen pekte departementet på at revisor ikke kan erstatte foretakets manglende kompetanse og kapasitet. Dette fordi den som blir revidert i slike tilfeller mangler nettopp kompetanse eller kapasitet for å vurdere

revisors råd eller veiledning – og da er det revisor som ville legge premissene for de beslutningene den reviderte tar. (Borgmo, Bråthen og Lie, 2023, s. 138).

Nærmere om det særskilte dokumentasjonskravet for rådgivningstjenester

Som nevnt er det et særskilt krav til dokumentasjon av rådgivning og andre tjenester i forskriftens § 21, andre ledd:

Ved rådgivning og andre tjenester for den reviderte virksomheten skal revisor dokumentere oppdragets art, omfang og en eventuell anbefaling.

Poenget med dette dokumentasjonskravet er å gjøre det mulig å avgjøre om oppdraget svekker revisors uavhengighet og objektivitet. Revisor må dokumentere:

- Hva oppdraget har bestått i
- Hvor omfattende oppdraget har vært – kan oppdraget ha vært så omfattende at det i seg selv kan true revisors uavhengighet eller objektivitet
- Hvilke anbefalinger har revisor gitt

Se veileder til forskriften s. 17 og Borgmo, Bråthen og Lie, 2023, s. 146.

Er det andre forhold som må vurderes?

Det er ikke noen prinsipiell forskjell på de vurderingene revisor må gjøre, uansett om det er kontrollutvalget eller kommunedirektøren som er oppdragsgiver. Revisor må vurdere det samme – uavhengighet, objektivitet og om oppdraget er erstatning for kommunens egne kontroll- og lederoppgaver. Og så må oppdragets art, omfang og eventuelle anbefalinger dokumenteres, for etterprøvbarehetens skyld.

I tillegg må slike oppdrag vurderes inn mot den oppdrags-/selskapsavtalen de ulike enhetene har. Her vil det være lokale variasjoner, men det er en (stor) fordel om det er klare linjer når det gjelder ressursrammer. Er dette oppdrag som kontrollutvalget eller kommunedirektøren skal betale særskilt for? Eller ligger det inne i oppdragsavtalen, og det kommunen betaler revisjonsenheten? Går det i så fall utover de oppgavene kontrollutvalget ønsker skal gjøres? Og hvordan kobles i så fall kontrollutvalget inn?

Innenfor forskriftens rammer er det rom for ulike måter å håndtere rådgivning og andre tjenester. Uansett hvordan dette håndteres i ulike lokale kontekster er det viktig å holde de overordnede prinsippene høyt. Tillit til revisjonen og dens uavhengighet er avgjørende – men også god ressursbruk og læring. Revisjon skal bidra til læring og forbedring, til beste for innbyggerne.

Kilder:

[Forskrift om kontrollutvalg og revisjon](#) FOR-2019-06-19-904

Kommunal- og moderniseringsdepartement (2021) [Veileder til kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften](#) (H-2494)

Borgmo, R., Bråthen, B. og Lie, K.E. (2023): [Kontroll og revisjon i kommunal sektor](#), 4. utgave. Oslo: NKRF – kontroll og revisjon i kommunene

Ellen Lange, seniorrådgiver i NKRF siden 2022. Hun er sosiolog og har drøyt 20 års erfaring fra (og med) kommunal sektor, hovedsakelig forvaltningsrevisjon, i tillegg til seks år med ulike former for endrings- og utviklingsarbeid i KS.

Representantskapsmøtet

2024

Scandic Hell, mandag 22. april kl 09.00

Det innkalles med dette til representantskapsmøte i IKA Trøndelag 2024, 22. april kl 9:00

Sted: Scandic Hell, Stjørdal

Representantskapet iflg. vedlagte liste

SAKSLISTE

- 1. Opptelling av medlemmer**
- 2. Godkjenning av innkalling og saksliste**
- 3. Valg av protokollkomite**
- 4. Valg av representantskapsleder og nestleder**
- 5. Årsrapport 2023**
- 6. Regnskap 2023**
- 7. Virksomhetsplan 2024**
- 8. Revidert budsjett 2024**
- 9. Ny selskapsavtale - Orienterings sak**

Møteinnkalling

Utvalg/styre/råd	: Årsmøtet i Revisjon Midt-Norge SA
Møtedato/tid	: Mandag 22. april 2024 kl 1015 Kl 11:30-12:30 Lunsj Kl 12:30-13:15 Foredrag «Når kommunestyret er eier»
Møtested/lokaler	: Scandic Hell, Stjørdal
Deltagere	: Medlemmer jf. tabell
Andre	: Daglig leder Arnt Robert Haugan Ass daglig leder Unni Romstad
Kopi	: Styret
Møteansvarlig	: Siv Aglen

Sted
Steinkjer

Dato
22. mars 2024

Saker til behandling:

<u>Sak nr.</u>	<u>Sakstittel</u>
1	Godkjenning av innkalling
2	Valg av referent og to til å underskrive protokollen
3	Godkjenning av sakliste
4	Orientering fra styreleder/daglig leder
5	Regnskap og årsberetning 2023
6	Revidert budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027
7	Strategi for Revisjon Midt-Norge SA 2024-2027

Eventuelle forfall meldes til Revisjon Midt-Norge SA telefon 907 30 300, eller e-post til post@revisjonmidt norge.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Hans S.U. Wendelbo
Styreleder (sign)

Medlemskommuner og valgte representanter Årsmøte RMN SA 2023-2027

Deltakerkommuner	Medlemmer	Varamedlemmer
Alstahaug kommune	Peter Talseth - O	Trude Jægtvik - VO Tore Harry Jakobsen Vikedal
Alvdal kommune	Mona Murud - O	Leif Langodden - VO
Bindal kommune	Frode Næsvold - O	1. Wenke Ryan - VO 2. Lasse Kolsvik
Brønnøy kommune	Jan Richard Nøstvik	Jørn Georg Johansen
Dønna kommune	John Erik S Johansen - O	Sigrid Nesje
Flatanger kommune	Olav Jørgen Bjørkås - O	1. Lisbeth Hustad - VOF 2. Caterina J Kvaløsaeter
Folldal kommune	Kristin Langtjernet - O	Tommy Kristoffersen - VO
Frosta kommune	Frode Revhaug - O	Kari Ydsti Presthus - VO
Frøya kommune	Kristin Furunes Strømskag - O	Ole-Morten Sørvig - VO
Grane kommune	Raymond Fagerli - O	Torkil Eriksen - VO
Grong kommune	Ann Jeanett Klinkenberg - O	1. Lars Bjørnar Vist 2. Borgny Grande 3. Erlend Fiskum 4. Johanna Kjerstina Seem 5. Ola Lauve 6. Audun Fiskum
Hattfjelldal kommune	Sølvi Andersen - O	Glenn G Tustervatn - VO
Heim kommune	Marit Liabø Sandvik - O	Ola Rognskog - VO
Herøy kommune	Hilde Kristin Bonde	Einar Martin Nordnes
Hitra kommune	Bjørge Reitan Bjørgvik	1. Lars Peder Hammerstad 2. Cathrine Lossius
Holtålen kommune	Jan Arild Sivertsgård - O	1. Liv Grete Heksem 2. Arve Hitterdal
Høylandet kommune	Ole Joar Flaas - O	1. Kjersti Lian - VO 2. Rune Kristian Grongstad 3. Bård Håvard Viken 4. Tommy Tørring 5. Inger Hilde Solstad 6. Marita Olsen Valmo
Inderøy kommune	Unn-Elisabeth Tronstad Kristiansen - O	Geir Jostein Ørsjødal
Indre Fosen kommune	Benjamin Schei	Steinar Saghaug
Leirfjord kommune	Åshild Pettersen - VO	1. Sten Rino Bonsaksen - O 2. Pål Andreas Einmo
Leka kommune	Svein Pettersen - O	1. Ole Annfinn Helmersen - VO 2. Svein Arve Solli
Levanger kommune	Anita Ravlo Sand - O	1. Nina B Bye 2. Arild Børseth
Lierne kommune	Tor Erling Inderdal - O	1. Eirin Holand - VO 2. Kristine Moe Skille 3. Reidar Rødli 4. Doris Anette Fagerli Sundvik
Malvik kommune	Torgeir Anda	Jan Inge Hov
Melhus kommune	Einar Gimse-Syrstad - O	Fritz Arne Haugen - VO
Meråker kommune	Kari Anita Furunes - O	Anne-Karin Langsåvold - VO
Midtre Gauldal kommune	Trude Heggdal - O	Stian Engen - VO
Namsos kommune	Steinar Lyngstad	1. Mari Kristine Brattgjerd 2. Arnt Skillingstad Rørvik
Namsskogan kommune	Elisabeth Vollmo Bjørhusdal - O	1. Frode Mellingen - VO 2. Trond Smalås
Nærøysund kommune	Amund Hellesø - O	1. Terje Settenøy 2. Ida Andrea Nogva 3. Anne Laugen
Oppdal kommune	Elisabeth Hals - O	1. Tor Snøve 2. John Lauritzen
Orkland kommune	Hanne Nyhus - O	1. Eva Solstad Legar - VO 2. Hans Atle Kringstad
Os kommune	Ivar Torvidsson Midtdal - O	Thomas L Engåvoll - VO
Osen kommune	Håvard Strand - O	1. Astrid Jakobsen - VO 2. Kristian Momyr
Overhalla kommune	Hege Saugen - O	1. Siv Åse Strømhylden 2. Kåre Magnus Skjefte

Rennebu kommune	Per Arne Lium - O	1. Per Arild Torsen 2. Kjell Erik Berntsen
Røros kommune	Isak Veierud Busch - O	Christian Elgaaen - VO
Røyrvik kommune	Kennet Tømmermo Reitan - O	Maren Wik Aspnes - VO
Selbu kommune	Elin Wiggen Dahl	1. Gunnar Olav Balstad 2. Kari Fuglem
Skaun kommune	Gunn Iversen Stokke - O	David Sørli Nielsen - VO
Snåsa kommune	Arnt Einar Bardal - O	Gjermund Hansen Eggen - VO
Steinkjer kommune	Gunnar Thorsen - O	1. Christine Agdestein - VO 2. Anne Berit Lein 3. Frode Arnestad
Stjørdal kommune	Eli Arnstad - O Idar Aspmodal	Renate Trøan Bjørshol Gunnar Uglem
Sømna kommune	Gunder Strømberg - O	Simen Garaas - VO
Tolga kommune	Bjørnar Tollan Jordet - O	Knut Sagbakken - VO Maren Riise Rusten
Træna kommune	Trond Vegard Sletten - O	Sverre Hyttan - VO
Trøndelag fylkeskommune	Hege Nordheim-Viken	Jan Grønningen
Tydal kommune	Jens Arne Kvello - O	Even Østbyhaug - VO
Vefsn kommune	Malin Lynghaug Johansen	1. Ørjan Thorstensen Rosvold 2. Anders Salamonsen
Vega kommune	Jon Albert Floa - O	Kjartan Sørøy - VO
Verdal kommune	Knut Snorre Sandnes - O	1. Pål Sverre Fikse 2. Hilde Daleng
Vevelstad kommune	Lillian Solvang	Sivert Vevelstad - O
Ørland kommune	Hallgeir Grøntvedt - O	1. Mona Sjøli 2. Marit Sletten
Åfjord kommune	Erling Iversen - O	Kaja Hovde Bye - VO

Møteinnkalling - Representantskapet

Arkivsak: 24/251
Møtedato/tid: 22.04.2024 kl. 13:30
Møtested: Scandic Hell hotell, Værnes, møterom Hell

Forfall og spørsmål om habilitet meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Torbjørn Berglann på telefon 400 67 058, eller e-post: torbjorn.berglann@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 22.03.2024

Gunn Iversen Stokke (sign.)
leder for representantskapet

Torbjørn Berglann
daglig leder

Kopi: Eierkommuner og representantskapets faste medlemmer og varamedlemmer

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
01/24	Valg av representantskapets leder og nestleder
02/24	Årsregnskap og årsmelding 2023
03/24	Valg til styret
04/24	Valg av valgkomite
05/24	Godtgjøring til valgkomiteen

Revisjonsuttalelse forenklet etterlevelseskontroll 2023

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Osen kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

12/24

Saksbehandler Liv Tronstad

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/432 - 16

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen til orientering.

Vedlegg

Uttalelse Forenklet etterlevelseskontroll 2023

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak (kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav b). Som følge av dette ansvaret skal kontrollutvalget også påse at det gjennomføres forenklet etterlevelseskontroll av forvaltningen jf. kommuneloven § 24-9.

Formålet med forenklet etterlevelseskontroll er, innenfor en begrenset ressursramme, å forebygge svakheter og sikre at kommunen følger sentrale bestemmelser og vedtak på økonomiområdet. Dette bygger opp under god økonomiforvaltning, åpenhet og tillit til forvaltningspraksis.

Målsettingen er å etablere enkle og jevnlige kontrollhandlinger som kan fange opp vesentlige svakheter i sentrale deler av økonomiforvaltningen. Kontrollhandlingene kan blant annet foretas på områder hvor brudd har særlige økonomiske konsekvenser, eller i særlig grad svekker tilliten til økonomiforvaltningen.

Forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen omfatter ikke vurderinger av produktivitet, kostnadseffektivitet, kvalitet, måloppnåelse og virkninger. Slike vurderinger faller inn under forvaltningsrevisjon.

Revisor har for 2023 utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak iht. kommunens eget finansreglement.

Valgte kriterier:

1. Er andelen innlån med rente binding innenfor kravet?
2. Er refinansieringsrisiko på innlån innenfor kravet?
3. Rapporteres det til kommunestyret etter krav i reglement?

Vurdering

Revisor konkluderer med at det ikke er grunn til å tro at Osen kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene i eget finansreglement på de valgte kriterier

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler kontrollutvalget å ta revisors attestasjonsuttalelse til orientering.

Til kontrollutvalget i Osen kommune**UAVHENGIG REVISORS ATTESTASJONSUTTAELSE OM ETTERLEVELSE AV BESTEMMELSER OG VEDTAK FOR ØKONOMIFORVALTNINGEN**

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Osen kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på følgende områder:

Vi har i vår risiko- og vesentlighetsvurdering kommet frem til at vi for 2023 foretar kontroll på etterlevelse av kommunens eget finansreglement.

Valgte kriterier:

1. Er andelen innlån med rente binding innenfor kravet?
2. Er refinansieringsrisiko på innlån innenfor kravet?
3. Rapporteres det til kommunestyret etter krav i reglement?

Ledelsens ansvar for etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for revisjonsselskapet, som inneholder uavhengighetskrav og andre krav basert på grunnleggende prinsipper om integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, fortrolighet og profesjonell opptreden.

I samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester) har Revisjon Midt-Norge SA et tilstrekkelig kvalitetskontrollsystem, herunder dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området vi har foretatt forenklet etterlevelseskontroll.

Vi baserer oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 301, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterleves. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i en revisjonsberetning.

Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Osen kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene i eget finansreglement på de valgte kriterier.

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påseansvar med økonomiforvaltningen og til Osen kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Steinkjer, 23. april 2024

Knut Tanem
statsautorisert revisor
oppdragsansvarlig

Orientering fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Osen kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

13/24

Saksbehandler Liv Tronstad

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/432 - 14

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Vedlegg

Revisjonsnotat 2023

Negativ beretning pr 15.04.2024

Nummerert brev nr 2

Saksopplysninger

Revisor vil gi en orientering om revisjonen av årsregnskap og årsberetning 2023 for Osen kommune – kommunekassen.

I forbindelse med årsoppgjørsrevisjon utarbeider revisor ofte et revisjonsnotat til administrasjonen om forhold som ikke har betydning for bedømmelsen av årsregnskapet, men som administrasjonen ev. må følge opp. Kontrollutvalget skal orienteres om administrasjonens tilsvar når dette foreligger. Revisor har skrevet revisjonsnotat for 2023 med svarfrist 30.05.2024

Gjennom den løpende revisjonen og årsoppgjørsrevisjonen kan revisor bli nødt til å skrive nummererte brev til kontrollutvalget etter nærmere angitte bestemmelser. Disse har kontrollutvalget et ansvar for å følge opp. Det foreligger ett nytt nummererte brev, brev nr. 2. Dette gjelder for sent avlagt årsregnskap og årsberetning.

Revisor har avlagt to revisjonsberetninger. Først en negativ beretning den 15. april pga. for sent avlagt regnskap. Denne er nå trukket tilbake og ny beretnings er avlagt den 22. april.

Vurdering

Årsoppgjørsrevisjon for 2023 er gjennomført, og revisjonsberetningene er avlagt. Det foreligger ett nummererte brev.

Årsoppgjørsrevisjonen, nummerert brev og revisjonsnotatet vil kontrollutvalget få en nærmere orientering om i møtet.

Kontrollutvalget kan ta revisor sin informasjon om årsoppgjørsrevisjonen til orientering.

Kommunedirektør i Osen kommune

Revisjonsnotat til årsregnskapet for 2023

Vi viser til revisjonsberetning datert 22.04.2024 for Osen kommune sitt årsregnskap for 2023. Vi gjør oppmerksom på at det er revisjonsberetningen som skal følge regnskapet fram til behandling i kontrollutvalg, formannskap og kommunestyret. Dette revisjonsnotatet er ment som en orientering til, og som grunnlag for oppfølging for administrasjonen. Kopi av notatet vil bli oversendt kontrollutvalget til orientering.

Forhold som tas opp i dette revisjonsnotatet er mindre vesentlige forhold som ikke påvirker vår konklusjon om årsregnskapet i vår revisjonsberetning, men som vi mener ledelsen bør være kjent med og følge opp. De forhold som tas opp må ses på som forbedringspunkter som revisjonen har forventning til at blir tatt tak i. Hvis vi gjentatte ganger må ta opp samme forhold i revisjonsnotat vil det være aktuelt å løfte det opp i revisjonsberetning som presisering eller forbehold på aktuelt område.

Forbedringspunkter vi ønsker å sette fokus på:

1. Skillet drift/ investering

Etter at det kom et nytt notat fra GKRS - digitale løsninger og avgrensning mellom drift- og investering har det vært mye fokus rundt dette. For oss fremstår en del av IT-anskaffelser i Osen i 2023 som en driftsutgift. Det gjelder både lisenser og enkeltanskaffelser som er ført som et samleprosjekt/sekkepost. Vi ber om at dere nå i 2024 vurderer anskaffelser på IT ført i investeringsregnskapet og aktivert i 2023, og det som da vurderes som driftsutgift omposteres i 2024. For å sikre riktig behandling av anskaffelser i 2024 kan det være greit å kvalitetssikre investeringsbudsjettet.

2. Budsjett

Det er årsbudsjettet som er styrende for hvordan man skal avlegge årsregnskap og på hvilket nivå man skal redegjøre for budsjettavvik. Vi ser at det er gjort forbedringer, men har noen forhold som vi mener fortsatt kan forbedres:

- a. Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd skal spesifisere linje 1-4 i første ledd. Man må da ha en tabell med sumlinje for hver av linjene 1-4 i første ledd som skal spesifiseres. Vi anbefaler at dette tas inn ved neste budsjettregulering slik at man sikrer at årsregnskapet også avlegges riktig.
- b. Ved budsjettreguleringer anbefaler vi at man også viser endringene i de pliktige budsjettskjemaene. Det er med å gi et bedre totalbilde, og man kan raskt avdekke logiske brister. Man bør også ha rutiner som sikrer at endringer i overføring fra drift til investering kommer i budsjettskjemaene for både drift og investering.
- c. Ser i årsberetning at man for 2024 ikke skal ta avskrivninger inn i 5-4 andre ledd, og det mener vi er en fornuftig avgjørelse. Selv om forskriften ikke hindrer avsetning og bruk av disposisjonsfond i 5-4 andre ledd, anbefaler vi at man skiller mellom frie midler i 5-4 første ledd, og har bundne midler i oversikt etter andre ledd. Da slipper man trøbbel når man i årsavslutning må stryke avsetning eller bruk av disposisjonsfond.

3. Avvik kapitalkonto

Det ble i 2022 endret en kortsiktig fordring til langsiktig gjeld uten at det ble ført via bevilgningsregnskapet. Det var tanken å korrigere dette i 2023, men på grunn av omstendighetene er ikke dette korrigert, og vi ber om at dette korrigeres i 2024.

4. Anleggsmodul

I forbindelse med overføring av grunnlag fra gammel til ny anleggsmodul hadde vi en litt mer grundig gjennomgang, og ser at det kan være behov for at kommunen selv tar en ryddejobb, og går igjennom anlegg for vurdering om de faktisk er i kommunens eie, og om det er riktig vurdert i forhold til avskrivning og evt nedskrivningsbehov.

Et forhold vi har tatt opp med flere kommuner er eierskapet i borettslagsleiligheter/ borettslagsandel. Vi ser at flere definerer dette som ikke avskrivbart anleggsmiddel, men departementet har konkludert med at hvis det er anleggsmiddel, skal det avskrives. Alternativt at det klassifiseres som en andel og må omposteres til en 221* art.

Vi ønsker en tilbakemelding på hvordan punktene tenkes fulgt opp innen 30.05.2024

Steinkjer, 22. april 2024

Knut Tanem
statsautorisert revisor
oppdragsansvarlig

Til kommunestyret i Osen kommune

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Kommunedirektøren har ikke avgitt et årsregnskap og årsberetning for Osen kommune for regnskapsåret 2023 innen den frist som følger av kommuneloven. Vi har følgelig ikke vært i stand til å utføre revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk innen fristen for å avgi revisjonsberetning 15. april, jf. kommuneloven § 24-8.

Denne revisjonsberetningen vil bli trukket tilbake når vi har fått tid til å gjennomføre de revisjons handlinger vi finner nødvendige for å bekrefte årsregnskapet.

Steinkjer, 15. april 2024

Knut Tanem
statsautorisert revisor
oppdragsansvarlig

Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskap og årsberetning for 2023

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Osen kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

14/24

Saksbehandler Liv Tronstad

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/432 - 11

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget vedtar forslag til uttalelse om kommunens årsregnskap og årsberetning for 2023.
2. Kontrollutvalgets uttalelse sendes kommunestyret, med kopi til formannskapet.

Vedlegg

Kontrollutvalgets uttalelse 2023

Revisjonsberetning 2023 Osen kommune

Utrykte vedlegg

Årsregnskap 2023 – Må lese på konsek.no

Årsberetning 2023 – Må lese på konsek.no

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal i denne saken vedta en uttalelse om kommunekassens årsregnskap, vanligvis omtalt som kommunens årsregnskap. Uttalelsen skal gjøre formannskap og kommunestyre oppmerksomme på forhold som har betydning for om årsregnskap og årsberetning kan godkjennes.

Uttalelsen sendes til kommunestyret med kopi til formannskapet. Formannskapet må ha uttalelsen så tidlig at det kan ta hensyn til den når det behandler innstilling om godkjenning av årsregnskap og årsberetning til kommunestyret.

Kontrollutvalgets uttalelse

Kontrollutvalgets uttalelse er basert på kommunens årsregnskap og årsberetning og revisjonsberetningen.

Kontrollutvalget bekrefter i uttalelsen at regnskapet er revidert på betryggende måte og i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk. Det går dessuten fram av uttalelsen at årsberetningen omfatter alle forhold som kreves i kommuneloven.

Kommunekassens årsregnskap

Kommunekassens årsregnskap skal gi kommunestyret grunnlag for styring og kontroll av den samlede økonomiske utviklingen. Årsregnskapet er utformet i samsvar med gjeldende lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Det er ikke levert innen fristen.

Kommunedirektøren vil orientere kontrollutvalget om årsregnskap og årsberetning i møtet.

Revisjonsberetningen

Revisor bekrefter at årsregnskapet og årsberetningen inneholder opplysningene som kreves i lov og forskrift. Revisor bekrefter også at årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet, og om vesentlige avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Revisor har avlagt to revisjonsberetninger. Først en negativ beretning den 15. april pga. for sent avlagt regnskap. Denne er nå trukket tilbake og ny beretning er avlagt den 22. april.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor vil orientere om arbeidet med revideringen av kommunens årsregnskap og årsberetning i møtet.

Vurdering

Kontrollutvalget står fritt til å bestemme innholdet i uttalelsen. Sekretariatet vil likevel påpeke at formålet med uttalelsen primært er å gi innspill til kommunestyret og formannskapet's behandling av årsregnskap og årsberetning for 2023. Det vil si at uttalelsen bare bør omtale forhold som har betydning for om årsregnskapet og årsberetningen kan godkjennes. Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å gi en uttalelse i samsvar med det vedlagte forslaget. Kontrollutvalget har likevel anledning til å gi flere kommentarer til årsregnskap og årsberetning.

Til kommunestyret

Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskap og årsberetning for 2023

Kontrollutvalget har i møte 30/04-2024, behandlet kommunens årsregnskap og årsberetning for 2023. Årsregnskapet viser et netto driftsresultat på kr 1 869 858.

Revisor har avlagt to revisjonsberetninger. Først en negativ beretning den 15. april pga. for sent avlagt regnskap. Denne er nå trukket tilbake og ny ren beretning er avlagt den 22. april.

I revisjonsberetning, datert 22.04.24, bekrefter revisor at regnskapet og årsberetningen er avlagt i tråd med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Kontrollutvalget har fått muntlige orienteringer fra kommunedirektøren og fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor, de svarte også på spørsmål fra utvalgets medlemmer under behandling av saken.

Kontrollutvalget har vært løpende orientert om revisors arbeid gjennom året og i forbindelse med årsoppgjøret. Kontrollutvalget har ikke blitt kjent med forhold som har betydning for kommunestyrets godkjenning av årsregnskap og årsberetning for 2023.

Kontrollutvalget anbefaler på denne bakgrunnen at kommunens årsregnskap og årsberetning for 2023 godkjennes.

Kontrollutvalget den 30/04 - 2024

Kopi: Formannskapet

Til kommunestyret i
Osen kommune

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskap for Osen kommune som viser et netto driftsresultat på kr 1 869 858. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter til årsregnskapet.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til kommunekassen per 31. desember 2023, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge og International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Andre forhold

Denne revisjonsberetning erstatter tidligere avgitte revisjonsberetning datert 15.04.2024 som ble avgitt ved utløpet av frist for å avlegge revisjonsberetning. På grunn av for sent avlagt regnskap hadde vi da ikke vært i stand til å gjennomføre nødvendige revisjonshandlinger for å kunne avgi revisjonsberetning til årsregnskapet.

Årsberetningen og annen øvrig informasjon

Kommunedirektøren er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen og den øvrige informasjonen som er publisert sammen med årsregnskapet. Årsberetning er pliktige opplysninger i årsberetning etter kommuneloven § 14-7, og øvrig informasjon er all annen informasjon i samme dokument eller annen årsrapport som følger årsberetning og årsregnskap. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi uttaler oss om årsberetning mottatt 10.04.2023 og har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Kommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll som vedkommende finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger – revisjonsberetning nr. 1

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Osen kommunes redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentet bevis er vi ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om budsjettavvik.

Se www.nkrf.no/revisjonsberetninger – revisjonsberetning nr. 1

Steinkjer, 22. april 2024

Knut Tanem
statsautorisert revisor
oppdragsansvarlig

Til kommunestyret i Osen kommune

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Kommunedirektøren har ikke avgitt et årsregnskap og årsberetning for Osen kommune for regnskapsåret 2023 innen den frist som følger av kommuneloven. Vi har følgelig ikke vært i stand til å utføre revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk innen fristen for å avgi revisjonsberetning 15. april, jf. kommuneloven § 24-8.

Denne revisjonsberetningen vil bli trukket tilbake når vi har fått tid til å gjennomføre de revisjons handlinger vi finner nødvendige for å bekrefte årsregnskapet.

Steinkjer, 15. april 2024

Knut Tanem
statsautorisert revisor
oppdragsansvarlig

Orientering fra kommunedirektøren - Tilsyn og tilsynsrapporter

Behandles i utvalg
Kontrollutvalget i Osen kommune

Møtedato
30.04.2024

Saknr
15/24

Saksbehandler Liv Tronstad
Arkivkode FE-033
Arkivsaknr 24/143 - 3

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.
2. Kontrollutvalget ber kommunaldirektøren om en årlig orientering om statlige tilsyn og oppfølgingen av disse.

Saksopplysninger

Fra 2020 ble det etablert en felles nasjonal tilsynskalender. I tilsynskalenderen finnes oversikter over planlagte og gjennomførte statlige tilsyn og forvaltningsrevisjoner, samt link til rapporter etter gjennomførte tilsyn/revisjoner. <https://tilsynskalender.statsforvalteren.no/>

Som et ledd i kontrollutvalgets kontrollarbeid er det naturlig å gjøre bruk av rapportene som de statlige tilsynsmyndighetene utarbeider etter tilsyn i kommunen.

I henhold til kommunelovens § 25-2 skal kommunedirektøren rapportere til kommunestyret om internkontroll og om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året.

Kommunedirektøren er bedt om å møte for å orientere kontrollutvalget om de tilsyn kommunen har vært gjenstand for i 2023 og frem til d.d.

Vurdering

Kontrollutvalgets ansvarsområde er bredt, og som et ledd i kontrollutvalgets kontrollarbeid er det naturlig å gjøre bruk av rapportene som de statlige tilsynsmyndighetene utarbeider etter tilsyn i kommunen. Kommunedirektøren er derfor bedt om å gi kontrollutvalget en orientering.

Det er lagt opp til at informasjonen kan tas til orientering, så fremt det ikke kommer frem informasjon kontrollutvalget ønsker eller bør følge opp.

Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Osen kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

16/24

Saksbehandler Liv Tronstad

Arkivkode FE-217, TI-&30

Arkivsaknr 23/434 - 10

Forslag til vedtak

1. Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriteringer i planen:
 - a. Sosial bærekraft
 - b. Økonomisk bærekraft
 - c. Miljø bærekraft
 - d. Arbeidsmiljø
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.

Vedlegg

Plan forvaltningsrevisjon 2024-2028

Revisors risiko og vesentlighetsvurdering ny revidert utgave

Revisors risiko og vesentlighetsvurderinger - Oversikt over korrigeringer

NOTAT til kontrollutvalget - FNs bærekraftsmål

Gjelder vedlegg

Revidert Risiko og vesentlighetsvurdering (ROV) med endringsliste – sendes kun ut ifm. kontrollutvalgets møte

Notat til kontrollutvalget - sendes ut kun ifm. kontrollutvalgets møte

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og selskaper kommunen har eierinteresser i, se kommuneloven § 23-2 c og d.

Forvaltningsrevisjon skal følge en plan, som kontrollutvalget skal lage i løpet av det første året etter at det er konstituert. Utkast til plan angir forslag til hvilke tjenesteområder og selskaper som skal undersøkes i planperioden. Planen er basert på kontrollutvalgets vedtak i sak 05/24 og bygger på risiko- og vesentlighetsvurderinger som er utført av kommunens revisor, Revisjon Midt-Norge SA., innspill fra kommunens politiske ledelse, administrativ ledelse, rådet for eldre og personer med funksjonsnedsettelse samt hovedtillitsvalgte og hovedverneombud. Risiko- og vesentlighetsvurderingene skal bidra til at kommunens ressurser til kontrollarbeid blir brukt mest mulig målrettet.

Tjenesteområder og selskaper som vurderes å være av størst vesentlighet er prioritert og nærmere beskrevet i de vedlagte planene.

Kommunen har årlig ca. 185 timer til rådighet til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser. Sett over en fireårsperiode utgjør dette ca. 740 timer. Gjennomsnittlig timeforbruk pr forvaltningsrevisjon er ca. 300-350 timer, og eierskapskontroller ca. 100-150 timer. Kommunen kan på bakgrunn av dette forvente til sammen 1-3 forvaltningsrevisjoner og 1-3 eierskapskontroller i perioden, avhengig av omfang.

I planen er det listet opp og prioritert 4 forvaltningsrevisjoner. Det vil ikke være mulig å gjennomføre alle disse i planperioden. Erfaringsmessig vil enkelte av forslagene i planene bli uaktuelle.

Plan for forvaltningsrevisjon inneholder forslag til vinkling for hver enkelt undersøkelse. Forslagene er ikke bindende, kontrollutvalget kan vurdere dem i forbindelse med bestilling av hver enkelt forvaltningsrevisjon.

I forslag til vedtak er det foreslått at kontrollutvalget får fullmakt til å foreta omprioriteringer innenfor planen, slik det står i kommuneloven § 23-3.

Vurdering

Plan for forvaltningsrevisjon er satt opp i ett dokument for å gi en bedre oversikt over det langsiktige kontrollarbeidet.

Vi anbefaler at kontrollutvalget får fullmakt til å gjøre endringer innenfor planen. Dette er ressursbesparende ved endringer i risikobildet. Kontrollutvalget kan bli invitert til å delta i felles forvaltningsrevisjon av selskaper med flere eierkommuner. Også i slike tilfeller er det mest effektivt at kontrollutvalget kan gjøre endringer innenfor planen.

Planen inneholder forslag til flere undersøkelser enn kontrollutvalget har ressurser til å gjennomføre. Det er hensiktsmessig at kontrollutvalget har et visst antall undersøkelser å velge i, om noen av forslagene i planen blir uaktuelle.

Endringer i risikobildet kan gjøre det nødvendig å endre prioriteringsrekkefølgen, og det vil være tidsbesparende om kontrollutvalget kan gjøre endringene selv. Hvis kontrollutvalget ønsker å gjennomføre forvaltningsrevisjoner som ikke er beskrevet i den vedlagte planen, vil utvalget holde kommunestyret orientert.

Vi anbefaler at kontrollutvalget slutter seg til vedlagt plan, og sender den til kommunestyret for endelig vedtak

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Plan for
forvaltningsrevisjon

2024-2028

Osen kommune

Om forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Plan for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget har i løpet av våren 2024 laget denne planen for forvaltningsrevisjon. Planen gjelder hele valgperioden, til og med første år inn i neste periode 2028.

Risikobildet i kommunen vil vanligvis endre seg over tid. Det kan føre til at det blir nødvendig å oppdatere planen midtveis i planperioden. Endringer i risikobildet kan også føre til endringer i prioriteringen av forvaltningsrevisjoner. For å ta høyde for dette, har kontrollutvalget prioritert flere områder enn det har ressurser til å undersøke.

Planen bygger på en risiko- og vurderingsvurdering av kommunens og de kommunale eierskapenes virksomhet. Med kommunale eierskap mener vi selskaper som kommunen har eierinteresser i.

For å finne fram til områder og selskaper med høyest risiko, er planen basert på et bredt utvalg kilder: revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra administrativ ledelse, politisk ledelse, rådet for eldre og personer med funksjonsnedsettelse, samt hovedtillitsvalgte og hovedverneombudet. I sum gir dette et godt grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon.

Ressurser

Kontrollutvalget har en begrenset årlig ressurs til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser, sum 185 timer pr år, 740 timer over 4 år.

Gjennomføring

Revisjon Midt-Norge, som er kommunens revisor, leverer forvaltningsrevisjon etter bestilling fra kontrollutvalget. Kontrollutvalget godkjenner revisors prosjektplan før forvaltningsrevisjonen kan påbegynnes. Etter at forvaltningsrevisjonen er gjennomført, rapporterer revisor til kontrollutvalget. Kommunedirektøren får alltid anledning til å uttale om rapporten før den behandles i kontrollutvalget.

Rapportering og oppfølging

Kontrollutvalget legger rapporter fra forvaltningsrevisjon fram for kommunestyret med forslag til vedtak og videre oppfølging. Kontrollutvalgets skal sørge for at kommunestyrets vedtak blir fulgt opp. Kontrollutvalget rapporterer om oppfølgingen til kommunestyret. Rapporteringen skjer vanligvis gjennom kontrollutvalgets årsmelding, men kan også gå som egen sak til kommunestyret.

Prioriterte områder for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalgets prioriteringer går fram av oversiktene på neste side. Plan for forvaltningsrevisjon inneholder også forslag til tema/vinkling. Forslagene er begrunnet i risiko- og vesentlighetsvurderingene. De er likevel ikke bindende for kontrollutvalget når det bestiller forvaltningsrevisjon.

Plan for forvaltningsrevisjon - prioriterte områder for forvaltningsrevisjon

Prioritert område/selskap	Eksempel på tema/vinkling/innretning
1. Sosial bærekraft	<ul style="list-style-type: none"> • I hvilken grad sikrer kommunen god helse og fremmer livskvalitet for alle, uansett alder? • Har kommunen tilstrekkelig kunnskap om barn og unges levekår i kommunen og brukes denne kunnskapen i et systematisk forebyggende arbeid? • I hvilken grad klarer kommunen å tilpasse tjenestestrukturen/tjenesteproduksjonen og nivået på denne for å møte de demografiske endringer?
2. Økonomisk bærekraft	<ul style="list-style-type: none"> • Er kommunens budsjetter og økonomiplan realistiske sett ifh. til den demografiske utviklingen? • Har kommunen etablert gode rutiner for økonomistyringen? • Er kommunens planlegging, rapportering og oppfølging tilfredsstillende ut fra behovet for økonomisk styringsinformasjon? • Gir rapporteringen kommunestyret nødvendig og tilstrekkelig informasjon om den økonomiske situasjonen, og er kommunedirektørens innstilling til vedtak dekkende for hvilken oppfølging som må iverksettes?
3. Miljø bærekraft	<ul style="list-style-type: none"> • Har kommunen et planverk som er i samsvar med nasjonale krav og føringer? • I hvilken grad har kommunen kartlagt og vurdert risiko knyttet til konsekvenser av klimaendringer? • I hvilken grad har kommunen tatt i bruk anbefalte tiltak for å redusere klimagassutslipp fra egen virksomhet? • Benytter kommunen tilgjengelige data om utslipp?

4. Arbeidsmiljø	<ul style="list-style-type: none">• Har kommunen en tydelig rolle- og ansvarsfordeling tilknyttet personalforvaltningen, og blir denne fulgt?• Hvordan jobber kommunen med å rekruttere, beholde og videreutvikle nødvendig kompetanse?• Har kommunen formålstjenlige system og rutiner for dette? • I hvilken grad forebygger og følger kommunen opp sykefravær blant sine ansatte?• Blir lov og regelverk rundt oppfølging av sykemeldte medarbeidere fulgt?• Hvordan er sykefraværet fordelt mellom sektor, type fravær, stillingsstørrelse mm?• Har kommunen tilfredsstillende rutiner for arbeidet for reduksjon av sykefravær og oppfølging av sykemeldte?
-----------------	--

OPPSUMMERING

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering danner grunnlag for kontrollutvalgets arbeid med *plan for forvaltningsrevisjon* og *plan for eierskapskontroll*. Revisors vurderinger er kategorisert i fargene rød, gul og grønn, hvor rød er områder som revisor vurderer å ha høy risiko og vesentlighet. I denne rapporten er bare røde og gule områder presentert.

Tabellen under oppsummerer revisors risikovurderinger for Osen kommune.

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Arbeidsgiverpolitikk og ledelse	ROS og beredskap
Bærekraft	Internkontroll
Økonomisk bærekraft	Helse, miljø og sikkerhet
Offentlige anskaffelser	Kommunesamarbeid
Barn med særlige behov	Informasjonssikkerhet
Taushetsplikt og personvern	Budsjettering og tertialrapportering
Utenforskap	Merverdiavgifts behandling
Klima og miljø	Saksbehandling
	Tildeling av tjenester
	Bruk av tvang
	Ivaretagelse av flyktninger
	Planarbeid
	Vedlikeholdsetterslep
	Næring, skog- og landbruk

1 INNLEDNING

Kontrollutvalget i kommunen skal utarbeide en *plan for forvaltningsrevisjon* (kommunelovens § 23-3 andre ledd) og en *plan for eierskapskontroll* (kommunelovens § 23-4 andre ledd). Revisors risiko- og vesentlighetsanalyse er et innspill til kontrollutvalgets arbeid med disse planene. Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er en invitasjon til en dialog om risikoområder i kommunen og bør suppleres med vurderinger fra kommuneorganisasjonen og kontrollutvalget selv. Vurderingen av risiko er basert på sannsynlighet for at noe inntreffer og mulig konsekvens, og disse er påpekt kort i teksten. Det er lagt vekt på å framstille risikovurderingene på en enkel måte, og risikoer som revisor har funnet uvesentlig er ikke tatt med. Denne risiko- og vesentlighetsvurderingen er sett fra revisors perspektiv og andre kan ha andre vurderinger basert på sin kunnskap om kommunen.

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er basert på erfaringer fra revisjonsarbeidet i kommunen, data fra eksterne kilder og årlige kontaktmøter med kommunen.

Denne rapporten er delt inn i sju områder. Disse er:

- Kommuneorganisasjon
- Økonomi
- Oppvekst
- Velferd, helse og omsorg
- Teknisk
- Eierskap

Området eierskap handler om kommunens eierstyring generelt og eierstyring av ulike selskaper. Forvaltningsrevisjon i selskaper omtales innenfor de områdene hvor de naturlig hører hjemme. Vertskommunesamarbeid og kommunalt oppgavefelleskap beskrives under kommuneorganisasjon, mens tjenestene som leveres omtales innenfor de enkelte områdene.

2 KOMMUNEORGANISASJONEN

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Arbeidsgiverpolitikk og ledelse	ROS og beredskap
Bærekraft	Internkontroll
	Helse, miljø og sikkerhet
	Informasjonssikkerhet
	Kommunesamarbeid

Arbeidsgiverpolitikk og ledelse

Generelt er det en kamp om arbeidskrafta og kommunene kan oppleve utfordringer med å rekruttere nok og rett kompetanse. Når kommunene ikke klarer å løse rekrutteringsproblemene settes det i verk tiltak som fører til høyere kostnader og mindre stabilitet i bemanningen, eksempelvis bruk av vikarbyråer. En konsekvens av rekrutteringsutfordringene er at kommunen ikke klarer å rekruttere kompetanse som kommunen er pålagt å ha og mangler kompetanse og kapasitet til å få utført nødvendige tjenester. Turnover og vakanse i viktige stillinger skjer med jevne mellomrom og kan gi konsekvenser i form av manglende kontinuitet og at taust kunnskap i organisasjonen forsvinner.

Osen kommune har utfordring med rekruttering, i likhet med andre kommuner, men har god dekning på sykepleierkompetanse og kommunelege. De ser at det er viktig å bygge omdømme for å tiltrekke seg søkere.

Kommunen har ikke psykolog-kompetanse men dette ser de på i Namsossamarbeidet, Hjemmetjenesten har samarbeid med sykehjemmet mht ressurser og skal prøve å få felles turnus for disse tjenestene.

Nyansatt kommunedirektør høst -23 er opptatt av at organisasjonen må bli mer robust og fleksibel og at det ikke kan være tette skott mellom sektorene. Osen må levere samme tjenester som større kommuner. Økonomien kan ikke sette stopper for å levere gode tjenester, må utnytte de tilgjengelige ressursene på riktig måte.

Kommunen mangler virksomhetsplan. De må få denne opp og gå for å klare å prioritere ressursene og har nå gjennomgang av rutiner på flere områder for å vite hva de har av ressurser. Kommunen har knappe personalressurser, noen driftsfunksjoner må legges om og flere må jobbe på flere områder. Kommunedirektør ivaretar funksjonen som sektorleder helse inntil videre. Parallelt må det jobbes med kulturen for endringsvillighet. Kommunedirektør har allerede omfordelt noen oppgaver for å få områder dekket.

Informasjonssikkerhet

Sannsynligheten for ondsinnede handlinger mot IKT-systemer er økende i samfunnet. Kommunene er komplekse organisasjoner som er avhengig av IKT på de fleste områder. Hvis IKT-systemet rammes av en hendelse som setter det ut av funksjon, er konsekvensen at kommunens virksomhet blir skadelidende på ulike måter. Økende grad av digitalisering gir effektive løsninger, men det er sannsynlig at bevisstheten omkring IKT-sikkerhet ikke er til stede i hele organisasjonen, med eksempelvis den konsekvens at brukere trykker på en lenke som gir uvedkommende tilganger. IKT-sikkerhet er relatert til personvernforordningen og håndtering av personopplysninger, eksempelvis med den konsekvens at personopplysninger kommer på avveie. Fosen IKT er Fosen-kommunenes valgte tjenestesenter for felles IKT-tjenester i Fosen-samarbeidet. De har ansvaret for å bygge opp og drifte felles IKT-infrastruktur og felles sentraliserte løsninger.

Datatilsynet hadde i 2023 tilsyn i mange kommuner, deriblant Osen, ved brevkontroll vedr etterlevelse av regelverkets krav til personopplysningssikkerhet. Datatilsynet gjorde ikke kvalitative vurderinger av besvarelsene og fokuserte på å gi veiledning knyttet til temaet.

Bærekraft

FNs bærekraftsmål angir viktige mål for felles retning i samfunnsutviklingen, globalt, nasjonalt og lokalt. Bærekraftsmålene berører alle deler av en kommunes virksomhet. Manglende lokalt arbeid for bærekraftsmålene kan medføre feil tiltak og feil utvikling på mange kommunale virksomhetsområder med hensyn til en bærekraftig utvikling. Konsekvensene kan eksempelvis være økende fattigdom, mangel på rent vann, ødeleggelser av hav og landressurser, større ulikheter, fallende sysselsetting og fallende økonomisk vekst. Systematisk arbeid med bærekraftsmålene kan føre til en positiv utvikling på de samme områdene.

Kommuner er viktig for å realisere bærekraftsmålene (Meld. St 40, 2020-2021). Regjeringen forventer at fylkeskommuner og kommuner legger FNs bærekraftsmål til grunn for samfunns- og arealplanleggingen. Miljø ble tidlig satt på dagsorden og er en forløper til bærekraftsmålene. *Stopp klimaendringene* er det trettende bærekraftsmålet. Den enkelte kommune har fram til nå i varierende grad vært opptatt av klima og miljø.

Osen kommune har en klima- og energiplan som ble vedtatt i 2019 og har ifølge kommunedirektør installert varmestyringssystem på rådhuset, sykehjemmet og skoler/barnehager, samt satt opp el-ladepunkter ved rådhuset, skolen og bensinstasjonen. Nyansatt kommunedirektør sier hun kjenner til bærekraftsfeltet ganske godt og at arbeidet skal

tilpasses virksomheten. I arbeidet med kommunens nye all-aktivitetshus ser de også på dette ifht oppvarming og styring av denne, olje og pellets. Frem til det foreligger noen mal vil hun rapportere på allerede foreliggende statistikk og det skal tas med deler i ny samfunnsdel. I vedtatt planprogram -kommuneplanens samfunnsdel til 2031 - er FNs bærekraftsmål omtalt og konkretisert.

ROS og beredskap

Formålet med sivilbeskyttelsesloven er å beskytte liv, helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur. Sivilbeskyttelsesloven § 14 krever at kommunen skal utarbeide en helhetlig ROS (risiko- og sårbarhetsanalyse) og § 15 sier at det skal utarbeides en beredskapsplan basert på ROS. Kommunen står overfor ulike potensielle utfordringer og hendelser, som det bør tas høyde for i ROS. Det er et krav at beredskapsplanen skal være oppdatert og revideres minimum en gang per år, samt at kommunen skal sørge for at planen jevnlig blir øvet. Loven stiller også krav til beredskapsplanens innhold, blant annet kriseledelse og varslingslister. Ulike utfordringer og hendelser vil også oppstå i framtida. ROS og beredskapsarbeidet er et tiltak for å redusere mulige konsekvenser av hendelser.

Formålet med helseberedskapsloven er å sørge for at helsevesenet har de rettighetene de trenger for å verne befolkningens liv og helse under kriser og krig. Loven gir kommunen plikt til å utarbeide beredskapsplaner for de områder de har ansvar for. Eksempelvis gjelder dette folkehelsesloven.

På kommunetrappa for 2019, som gir indikasjon på hvor godt kommunene i Trøndelag arbeider med samfunnssikkerhet og beredskap, oppnådde Osen kommune 28,5-32 poeng av 37 mulige. Helhetlig ROS-analyse ble vedtatt i kommunestyret januar 2021. Plan for kommunal kriseledelse ble vedtatt i 2020 og sist ajourført i 2023. I planen fremgår det at kommunen har utarbeidet helseberedskapsplan og smitteberedskapsplan.

Internkontroll – system og implementering

Formålet med kravet om internkontroll i kommuneloven § 25 -1 er å forebygge og hindre regelverksbrudd, og sikre at regelverksbrudd blir oppdaget og korrigert. Dette krever at kommunedirektøren har et system for internkontroll, som sikrer at eksempelvis oppvekstsektoren rapporterer om de faktiske forhold i sektoren og jevnlig evaluerer og korrigerer egen praksis. Revisor erfarer at flere kommuner ikke har et godt internkontrollsystem implementert,

noe som øker sannsynligheten for at det kan få alvorlige konsekvenser for både tjenestemottakerne og kommunen. Bevissthet og kultur rundt avvik og oppfølging av avvik som grunnlag for læring og forbedring er sentralt i et internkontrollsystem.

Osen kommune har tatt i bruk oppdatert kvalitetssystem, som er felles med de andre Fosenkommunene og bruker Compilo som avvikssystem i de fleste sektorer.

Finansiell revisors forenkla etterlevelselskontroll i 2023 viser at Osen kommune har mye bra internkontroll i enhetene, men i varierende grad beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering med nødvendige rutiner og prosedyrer. Revisor mottok ikke rutinebeskrivelser for hvordan kommunedirektør følger opp og sikrer at internkontrollrutiner blir fulgt i de ulike enhetene i kommunen, samt beskrivelse av risikovurderingsprosess som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens/områdets størrelse, egenart og risikoforhold. Avvik som blir meldt i system for avvik har rutiner for behandling og evaluering, men revisor har ikke inntrykk av at avvik i økonomisk internkontroll blir rapportert i samme system, eller at disse har en tilsvarende oppfølging med vurdering av behov for å endre skriftlige prosedyrer eller rutiner. Revisor kunne ikke se at Osen kommune har en årlig rutine for rapportering om internkontroll og resultater av statlige tilsyn til kommunestyret.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Generelt er sykefravær en risiko i kommunene. Sykefraværet har en kostnad, og den konsekvens at tjenestene ikke blir bemannet med riktig og tilstrekkelig kompetanse. Sykefraværet kan påvirke kontinuitet, effektivitet og være en belastning for brukere og kollegaer. Det kan medføre at det ikke er nok personell i skolen til å gi spesialundervisning, at saksbehandling blir forsinket og at andre ansatte må jobbe overtid med den belastningen det kan medføre. Helse, miljø og sikkerhet er også et tema knyttet til vold i både oppvekst- og helsesektoren.

Osen kommune hadde uønskede hendelser innenfor HMS som det er meldt avvik på i starten av året. Langtids sykefravær for 1. tertial 2023 var 10,81% mot 10,22% for 1. tertial 2022 . For 2. tertial 2023 er det ikke rapportert pga feil i nytt system.

Kommunesamarbeid (kommunalt oppgavefelleskap)

Kommuneloven § 19 gir bestemmelser for kommunalt oppgavefelleskap som fra 2024 kan være et alternativ til tidligere § 27-samarbeid, som utgikk med den forrige kommuneloven. Det er en sannsynlighet for at organisatoriske løsninger som velges i denne overgangen ikke er hensiktsmessig og gir utilsiktede virkninger. Kommunalt oppgavefelleskap er lite lovregulert, noe som gjør at de enkelte samarbeidene selv må klare å identifisere de forholdene som er viktig å avklare ved etablering. Konsekvensen av organisatoriske endringer i kommunesamarbeid kan være at ansvaret for tjenester blir uklart, det kan være uklart hvordan samarbeidet styres og hvordan den økonomiske fordelingen mellom kommunene blir i praksis. En annen konsekvens er at avstanden til tjenesten kan øke og at kommunen ikke får tilstrekkelig kunnskap om tjenestene til å vurdere om de er tilstrekkelige, eller at tjenestene utvikler seg i en retning som den enkelte samarbeidskommune ikke ønsker eller er tjent med. Dette gjelder også for vertskommuner og samarbeidskommuner som er regulert i kommuneloven § 20. Det lages samarbeidsavtaler, men det er en risiko for at avtalene ikke er tilstrekkelige for blant annet å følge opp internkontrollansvaret og om samarbeidet virkelig dekker det behovet som var tenkt.

Osen kommune deltar i mange samarbeid både på Fosen og i Namdal og er ikke vertskommune for noen kommunale samarbeid. Kommunedirektør er opptatt av at de må være mer med i den strategiske utviklinga av samarbeidene og bli god på å administrere disse.

3 ØKONOMI

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Økonomisk bærekraft	Budsjettering og tertialrapportering
Offentlige anskaffelser	Merverdiavgifts behandling

Økonomisk bærekraft

Generelt innebærer en bærekraftig økonomi at kommunen må ha evne til å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Denne evnen kan måles gjennom størrelsen på kommunens netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond. Driftsresultatet viser om kommunen klarer å frigjøre driftsmidler til investeringsformål, og dermed om det er mulig å fornye bygninger og anlegg uten at lånegjelden øker mer enn inntektene. I motsatt fall må en økende andel av inntektene brukes til å betjene gjelden i stedet for å gå til tjenesteyting. Konsekvensene blir dermed selvforsterkende, og før eller siden må kommunen kutte på bevilgninger til tjenesteproduksjon. Samtidig øker risikoen for at rentesjokk kan få store økonomiske konsekvenser.

Kommunene er pålagt å fastsette finansielle måltall å styre etter. Risikoen for å komme i et økonomisk uføre kan reduseres ved å fastsette tydelige og konkrete regler for hvordan kommunedirektør og kommunestyre skal forholde seg til de vedtatte måltallene når økonomiplanen skal behandles.

Osen kommune har hatt utvikling i netto driftsresultat fra 5,1% i 2020, 3,1% i 2021 og 7,6% i 2022. Kommunen har fått litt mer midler på grunn av at noen andre indikatorer tillagt vekt og de har produksjonsavgift ifht havbruk og vindmøller, som vil gi større inntekter fremover. Tradisjonelt har dette medført at Osen har hatt grei økonomi. Grunnrenteskatten som kommer i slutten av året vil medføre bra økning. Politikk ifht havbruk påvirker økonomien samt eventuell forlengelse av kystriksveien.

Osen kommune har utfordring mht eldre befolkning og innbyggertallet, pr juli hadde de 905 innbyggere og det forventes lavere innbyggerantall fremover. Osen må levere samme tjenester som større kommuner. Økonomien setter ikke stopper for å levere gode tjenester og de må utnytte de tilgjengelige ressursene på riktig måte. På de fleste områdene går det greitt, men de må bli mer robust og fleksibel og ikke ha tette skott mellom sektorene. Liten kommuneøkonomi er sårbar for kostnadskrevenende tjenester, for eksempel tiltak innen

helsesektoren. I tertialrapport 2 2023 skriver kommunedirektøren at det for 2023 prognoseres med et underskudd på 10 mill kr, hvor kostnadskrevende tjenester utgjør 6 mill kr.

Kommunen har hatt prosess i organisasjonen med kartlegging av innsparingsmuligheter/handlingsrom, for eksempel eiendomsskatt.

Offentlige anskaffelser

Regelverket omkring offentlige anskaffelser er komplisert, og det er sannsynlig at det oppstår feil. Klagenemnda for offentlige anskaffelser kan bøtelegge når det gjøres feil. Feil tildelinger kan også føre til dyre rettssaker, negativ omtale og prosjekter som må utsettes fordi det må gjennomføres ny konkurranse. Feil i offentlige anskaffelser har også konsekvenser for tilbydere som ikke får oppdrag fordi at regelverket ikke følges.

Regelverket om offentlige anskaffelser er til revidering i 2023 - 2024. Forslag til endringer omfatter forenklinger under EØS-terskelverdi, hvor oppdragsgiver er foreslått en betydelig større frihet og fleksibilitet.

Forvaltningsrevisjonsrapport gjennomført i 2022 konkluderte med at kommunen i liten grad har kontrollrutiner som sikrer at regelverket for anskaffelser følges. Revisor anbefalte kommunen å:

«Etablere en internkontroll som sikrer at kommunens anskaffelser gjennomføres i samsvar med anskaffelsesregelverkets krav. Dette omfatter blant annet å:

- Vedta anskaffelsesstrategi med tilhørende rutiner
- Sikre kompetanse og opplæring for de med roller og ansvar for anskaffelser
- Vurdere etablering av rammeavtaler på områder med regelmessige innkjøp
- Etablere kontrollfunksjon for etterlevelse av regelverket i kommunens enheter»

Budsjettering og tertialrapportering

Det kan være risiko forbundet med budsjettering og tertialrapportering. Det er konkrete krav til hvordan budsjettet skal utarbeides, men det gjøres også subjektive vurderinger om måltall og budsjettpremisser, og oppfølgingen av disse som kunne vært bedre omtalt. Det er en sannsynlighet for at måltall og budsjettpremisser er uklare med den konsekvensen at de er vanskelig å styre etter. Presentasjonen av tertialrapportene som styringsverktøy har et forbedringspotensial.

Finansiell revisor ser med bekymring på at kommunene på Fosen har anskaffet nytt ERP-system (regnskapssystem/ økonomistyring), som ble tatt i bruk fra 1. mai 2023. Det

registreres at det har vært en god del utfordringer på vesentlige områder som påvirker registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, svakheter og mangler i forhold til internkontroll. Dette innebærer at tidligere etablert internkontroll på vesentlige områder i kommunen ikke lenger er mulig å gjennomføre, eller vanskelig lar seg gjøre og har på bakgrunn av dette satt en høyere risiko for at det kan bli vesentlige feil i regnskapet hvis ikke moduler og kontroller kommer på plass før nyttår og avstemminger og kontroller kan kjøres for hele perioden. Revisor har fått informasjon om at kommunen er i prosess med å anskaffe Framsikt¹ som verktøy for helhetlig virksomhetsstyring.

Merverdiavgiftsbehandling

Regelverket om merverdiavgiftskompensasjoner, ordinær merverdiavgift og fradragrett er komplisert. Det er generelt sannsynlig at feil kan oppstå, og konsekvensen er at da vil det komme krav om tilbakebetaling fra Skatteetaten, og det kan ilegges bot på 40 prosent av feilen. Potensielt kan dette utgjøre store beløp som har betydning for kommuneøkonomien.

¹ Framsikt er en skybasert løsning for helhetlig virksomhetsstyring

4 OPPVEKST

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Barn med særlige behov	Saksbehandling
Taushetsplikt og personvern	

Barn med særlige behov

Generelt skiller barn med særlige behov seg fra den ordinære elevmassen ved at de ikke får tilstrekkelig utbytte av den ordinære opplæringen. Det er en sannsynlighet for at barn med særlige behov ikke fanges opp tidlig og får den oppfølgingen de trenger. Manglende oppfølging kan gi konsekvenser for det enkelt barn sin videre utvikling og muligheter videre i livet. Kommunene kan også bli stilt til ansvar for ikke å ha gitt tilstrekkelig opplæring. Dette forholdet henger sammen med utenforskap, som omtales i neste kapittel.

Osen har noe høyere andel elever (9,8 % mot 7,9 %) som får spesialundervisning enn landet som helhet.

Taushetsplikt og personvern

Revisor erfarer at flere kommuner ønsker å øke det tverrfaglige samarbeidet rundt barn i kommunene, noe som i utgangspunktet er veldig bra.. Dette kan øke sannsynligheten for at personvern og taushetsplikt ikke blir ivaretatt. Tydelige retningslinjer og rutiner for ivaretagelse av personvern og taushetsplikt er viktig for å redusere konsekvenser som kan oppstå som følge av tverrfaglig samarbeid. Brudd på personvern og taushetsplikt kan få store konsekvenser for den enkelte person og økonomiske og omdømmemessige konsekvenser for kommunen.

Saksbehandling

Generelt er minimumskravene til enkeltvedtak i forvaltningsloven ikke tilstrekkelig for å ivareta saksbehandling med fokus på barnets beste. Det er sannsynlig at barnets beste og barnas stemme er basert på omgivelsene rundt og ikke barnet. Konsekvensen kan være mangelfullt beslutningsgrunnlag som fører til feil beslutning og feil tiltak.

5 VELFERD, HELSE OG OMSORG

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Utenforskap	
	Ivaretagelse av flyktninger
	Tildeling av tjenester
	Bruk av tvang

Utenforskap (tverrsektoriell risiko)

Generelt faller flere og flere utenfor i samfunnet, og det er sannsynlig at kommunene ikke klarer å være i forkant og jobbe forebyggende. Det er blant annet et økende behov for psykisk helsehjelp. Det er i nåværende dyrtid økt sannsynlighet for fattigdom blant barn og voksne, herav flere som har behov for sosialhjelp. Utenforskap kan medføre mange ulike konsekvenser, eksempelvis kommunens ansvar for sosialhjelp, men også konsekvenser i form av uro i lokalmiljøet og kriminalitet, samt den enkeltes muligheter i samfunnet. På dette kan kultur, idrett og frivilligheten være et bidrag for å redusere sannsynligheten for at noen faller utenfor.

Osen kommune har prosjekter knyttet til mangfold. Psykiatrisk sykepleier er tilgjengelig og helsesykepleier er hver torsdag på skolen. Folkehelsegruppa har satsingsområder, for eksempel mangfoldsuka. Det er månedlige samarbeidsmøter med PPT, ungdomsklubb og ungdomsråd som er reopprettet nå.

Kommunen deltar i NAV-prosjekt for å identifisere ungdom som ikke er i arbeid og har noen i denne målgruppa. Ungdommen i kommunen flytter ut når de skal på videregående og det er lite arbeidsplasser i kommunen.

Statsforvalteren skal ha tilsyn i Osen kommune vedr sosiale tjenester våren 2024.

Tildeling av tjenester

Generelt er det sannsynlig at brukere av helse- og velferdstjenester ikke får den hjelp de har krav på, og at innbyggernes forventninger overgår tilbudet kommunene kan gi. Rett bemanning bør være på rett plass, tilsvarende riktig bruk av kompetanse ut fra behovet. Tildeling av

tjenester berører problematikk rundt utskrivningsklare pasienter og mottaksmuligheter i kommunene samt arbeidsfordelingen mellom spesialisthelsetjenesten og kommunen.

Osen kommune har ressurskrevende brukere av helse- og omsorgstjenester og tjenestene til disse må foreløpig finansieres av fondsmidler. Kommunedirektør informerte om at nivået på forsvarlige tjenester til disse brukerne må vurderes, selv om det er søkt skjønnsmidler for disse.

Kartlegging for å fastsette rett nivå på tjenestene og individuell tilpasning av tjenester er viktig for å kunne gi riktige tjenester. En konsekvens av spesielt systematiske feil i tildelingene er at brukerne ikke får det tilbudet de har krav på, som i neste omgang kan gi dårligere livskvalitet.

Det er fullt på sykehjemmet i Osen og det er venteliste. Noen omsorgsboliger er ledige. Kommunen har gratis trygghetsalarm, eldresenter med egne mannfolkgrupper og matombringing.

Helse- og omsorgsplanen skal revideres, men ny struktur i organisasjonen må først på plass.

Bruk av tvang

Generelt har noen tilsynsrapporter avdekket mangelfull lovanvendelse, noe som er alvorlig både for pasienter og helsepersonell. Det er en risiko for at det kan være slik i Osen også. Tvang forekommer relativt hyppig innenfor helse, og det skal fattes vedtak ved bruk av tvang. Tvang uten vedtak begrunnes ofte i pasientens, medpasienters eller ansattes beste. En konsekvens av manglende vedtak er at vurderingen bak bruk av tvang ikke dokumenteres og i verste fall ikke gjøres. Dette kan videre gi grobunn for en praksis med økende bruk av tvang. Eksempel på situasjoner der tvang brukes:

- Medisinering
- Stell/pleie
- Ernæring
- Diagnostikk/prosedyrer (eks. blodprøver)
- Forebygge skade, (eks. sengehest)
- Innleggelse og tilbakeholdelse (eks. låste dører)
- Daglige aktiviteter (døgnyrtme)
- Uønsket adferd, uro og vandring

Ivaretagelse av flyktninger

De to siste årene har Osen kommune tatt imot et økende antall flyktninger, i 2023 ble det bosatt 11. Totalt er det bosatt 19 fra Ukraina og 2 familier med gjenforening fra andre land. Kvalifisering av flyktninger til jobb og utdanning er viktig for å unngå utenforskap.

Integreringsloven skiller mellom grupperinger av flyktninger og det er egne regler for ukrainske flyktninger med andre krav. Dette kompliserer arbeidet for de som skal ivareta arbeidet med introduksjon og opplæring. Det er i mange kommuner ekstra press på tjenester innen helse- og velferd på grunn av mottak av høyt antall ukrainske flyktninger i 2022 og senere. Osen kommune har ikke nok kommunale boliger, men det private utleiemarkedet er bra og leieprisene er normale. Det er generelt et spørsmål om integreringstilskuddet er tilstrekkelig og om det brukes på rett måte for å ivareta flyktningene. Hvis kommunene ikke lykkes med integrering av flyktninger kan de ende opp som sosialmottakere i stedet for å bidra som skattebetalere.

Kommunen har ansatt flyktningekoordinator og har i tillegg 1 innleid ansatt. De er anmodet om å ta imot 10 flyktninger i 2024. Kommunestyret anbefales å si ja, men administrasjonen sier det er utfordringer mht jobbmuligheter for flyktningene og for de som er i programmet er det utfordring pga at skolen ikke ligger i sentrum. Flyktningekoordinator sier de blir veldig avhengige av buss for å komme seg til og fra og det blir mye kjøring på de ansatte.

Helseplattformen

Helseplattformen AS er under innføring i flere kommuner, og skal innføres i Osen kommune i 2025. Helseplattformen AS er en felles elektronisk pasientjournal og pasientadministrativt system for hele helsetjenesten i Midt-Norge. Informasjonsflyt mellom helseforetaket og kommunene har vært utfordrende etter innføring av Helseplattformen.

Kommunen har et eget ansvar for å sikre at løsningen de har anskaffet ivaretar personvernet, at den fungerer godt nok for helsepersonellet og andre brukere, og at løsningen ikke gir uønskede konsekvenser tjenestemottakere og pasienter.

Innføringen av Helseplattformen viser at en del kommuner har hatt problemer, og at innføringen har vært mer krevende enn forventet. Blant annet er det kjent at det har vært svikt i tjenester, pasientbehandling og håndtering av personvern. Svikt i legemiddelhåndtering og meldingsutveksling kan ha store konsekvenser for pasientene.

6 TEKNISK

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Klima og miljø	Planarbeid
	Vedlikeholdsetterslep
	Næring, skog- og landbruk

Klima og miljø

Klima og miljø gir kommunene ulike utfordringer innenfor teknisk sektor, eksempelvis utfordringer som følge av ekstremvær. Det kan være ulik vektning av klima- og miljøhensyn, samt potensiale for motstrid mellom ulike hensyn som klima- og miljø, samiske rettigheter, jordvern og behovet for samfunnsutvikling. Klima- og miljøplanleggingen har innvirkning på annet planverk og har betydning for sektorovergrepene forvaltning, blant annet i arealplanlegging, beredskap knyttet til infrastruktur, vann- og avløpsforvaltning og drift og vedlikehold av kommunal eiendom. Kommunen kan bli stilt til ansvar dersom klima- og miljøhensyn ikke blir hensyntatt blant annet i arealplanlegging og byggesaksbehandling. Bærekraftsmålene sammen med de mer kjente områdene som klima og miljø stiller krav til kommunene på mange områder, eksempelvis materialgjenvinning, omstilling i næringslivet og håndtering av et mer utfordrende klima.

Planarbeid

Planprosessene driver de kommunale tjenestene fremover, og oppstiller rammene for kommunens samfunns-, areal og næringsutvikling. Planarbeidet utfordrer dynamikken mellom regelverket, statlige føringer og forholdet til det lokale handlingsrommet. Målsettinger i planverket er ofte lite konkrete, målbare og tidsbestemte, noe som gjør det vanskelig å evaluere måloppnåelsen i etterkant. Ivaretagelse av bærekraftsmål i planarbeidet står sentralt og fordrer god tverrsektoriell samhandling. Manglende oppdatering av planverket, eksempelvis planstrategi, samfunnsplan og arealplan får konsekvenser for tiltakshavere og saksbehandlingen i kommunen. Eldre og utdaterte areal- og reguleringsplaner kan føre til et økt antall dispensasjonssøknader, noe som i sin tur øker den kommunale ressursbruken og fører til lengre saksbehandlingstider. Administrasjonen og politisk nivå kan vekte hensyn ulikt i spørsmålet om dispensasjoner, noe som kan både kan føre til at tilnærmet like saker får ulike utfall og at beslutningen skaper presedens for nye saker.

Iflg kommunedirektør har Osen potensiale til å bli mer planmessig for å komme på et akseptabelt nivå. Det er mulighet for samarbeid med Åfjord kommune innen skjønnsmidler bevilget til dette. Samfunnsdelen i kommuneplanen må utvikles og det er ønske om å redusere omfanget, slik at den blir brukt. Også arealdelen skal gjennomgås og det er mulig behov for eksterne ressurser i arbeidet.

Vedlikeholdsetterslep

Kommuner mangler ofte gode systemer for vedlikehold når det kommer til vann og avløp, eiendomsforvaltning og samferdsel. Vedlikeholdsetterslepet på disse områdene er i dag omfattende og har konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet. En stor bygningsmasse og mye veg som skal vedlikeholdes belaster kommunens økonomi. Alle innbyggere i kommunen skal motta trygt og godt vann, noe som stiller krav til distribusjonsnett, kontroll av vannkilder/høydebasseng og behovet for en reservevannkilde. Svikter tilførselen av trygt vann kan det få konsekvenser for liv og helse. Hovedutfordringene for avløp er relatert til ledningsnett, rensing og overvannsproblematikk. Konsekvensene av svikt i avløpssystemet er forurensning.

Ny hovedplan for avløp og vannmiljø skulle ferdigstilles og legges frem for vedtak 1. kvartal i 2023 og en helhetlig investerings-/oppfølgingsplan skulle utarbeides i 2023. Lovkrav gjør at kommunen må regne med investeringer på avløpssiden de kommende årene. Rensesystem og avløpssystem skal oppgraderes, og det har vært en del utbedring av vei i det siste. Kommunen kjøper tjenester der de må.

Innen eiendomsforvaltning har kommunen høyt areal per innbygger med 8,8 m² mot 5,08 i landet og snittet i Kostragruppe 5 på 7,47. Lavt vedlikehold per kvm kr 11 mot 100 i landet. Høye renholdskostander kr 310 mot kr 175 i landet. Totalt 7958 m² formålsbygg i 2022. Kommunen vurderer å avhende eiendommer som medfører driftskostnader, for eksempel boliger. Vaktmestertjenesten er delvis fordelt på ansvarsområder, men man vurderer en pool for disse, og evt ny ressurs med ny kompetanse på Nota all-aktivitetshus.

Næring, skogbruk og landbruk

Kommunene har ansvar etter lovverk som regulerer næringsvirksomhet, herunder jordbruk og skogbruk. Interessekonflikter mellom jordvern og utbygging og i den sammenheng også

miljøhensyn er sannsynlig. Slike interessekonflikter må kommunene håndtere, og ulike utfall har ulike konsekvenser for videre utvikling. Klima- og miljøutfordringer og den risikoen det innebærer både for næringsvirksomhet og som en konsekvens av næringsvirksomhet er problemstillinger som kommunene blir stilt overfor. Kommunene har ansvar for saksbehandling på ulike områder og det kan skje saksbehandlingsfeil eller manglende oppfølging av saker, eksempelvis innenfor konsesjonsbehandling.

Osen kommune har avtale om kjøp av saksbehandlingstjenester innen skogbruk/landbruk fra Indre Fosen kommune.

Osen kommune har begrensede virkemidler gjennom Nord-Fosen Utvikling og stort potensiale mht utvikling av areal og eiendommer, ved at de har tomter for næringsutvikling og sjøareal. Det er smittevernsone for laks i Osen, dette hindrer etablering. Kommunen har torskeoppdrettere som ser på etablering, langsiktig, og har hatt konsekvensutredninger på noen områder.

7 EIERSTYRING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
	<i>Interkommunale selskaper</i>
	<i>Konsernselskaper</i>

Manglende eller ikke oppdatert eierskapsmelding – generell eierskapskontroll

Kommuneloven § 26-1 sier at kommunen minst en gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Bestemmelsen stiller også krav til eierskapsmeldingens innhold. Kommunen har eiermelding for perioden 2022-2025, vedtatt 060122.

Mange eierskap – generell eierskapskontroll

Kommunen har eierinteresser i ulike selskaper samt at kommunale tjenester ivaretas i noen av disse selskapene. Dette gjør at kommunen bør være tettere på disse selskapene for å følge opp eierskapet i forhold til kommunens forventninger og at kommunen er aktiv i eierstyringen. Når kommunen både kjøper tjenester fra selskaper og samtidig eier selskapet, kan det være en risiko for at disse rollene blandes.

Aksjeselskap

- Nord-Fosen Utvikling AS

Forretningsmodell og driftsstøtte, måloppnåelse. Hvis selskapet deler ut penger; hvilket grunnlag, saksbehandler de riktig?

- Fosen Vekst AS

Mye penger. Viktig tjeneste. tett kontakt med NAV. Generell GUL - mest knyttet til økonomi, ofte konsernorganisering - tvunget over på annen organisering. Hvordan er eierstyring etter omdannelse til konsern/holding? Hvordan sikrer kommunene at de har hånda på rattet i datterselskap hvor virksomheten faktisk skjer

- Trønderenergi AS

Trønderenergi driver med energiproduksjon og etablerer nylig datterselskap – generell risiko. Konsernorganisering medfører at det oppstår et holdingselskap mellom kommunen som eier og de selskapene hvor virksomheten skjer. Dette har betydning for kommunens muligheter til å utøve eierstyring. Et konsern består av flere aksjeselskaper som i utgangspunktet er selvstendige enheter, men som er budet sammen gjennom eierskap. Revisor erfarer at det i flere sammenhenger er lite fokus på forhold omkring eierskapet når det dannes konsern og dette medfører en risiko for eksempelvis habilitet, informasjonsflyt og styringsmuligheter. Risikovurderingen aktualiserer en eierskapskontroll.

Sentrale tjenester levert av eide selskaper – eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskap

Osen kommune har satt bort sentrale tjenester til eide selskaper for renovasjon og brann. Det er risiko knyttet til organisering og styring med de kommunale tjenestene som ytes. Flere kommuner velger å delta i interkommunale samarbeid for å nyttiggjøre seg stordriftsfordeler, dette utfordrer igjen kommunen på god eierstyring.

Namdal rehabilitering IKS driver med en viktig tjeneste, har vært krevende økonomisk.

Eierskap Osen kommune

<u>Kommune</u>	<u>Selskap</u>	<u>Selskaps- form</u>	<u>Orgnr</u>	<u>Aktivitet /bransje</u>	<u>Eierandel AS</u>	<u>Kommen- tarer</u>	<u>Siste FR- revisjon</u>
Osen kommune	Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS	IKS	971375965	Arkivtjenester	1,41		2023
Osen kommune	Nord-Fosen Utvikling AS	AS	925 110 825	Bedriftsrådgivning	50		
Osen kommune	Brannvesenet Midt IKS	IKS	989 023 578	Brannvesen	5,6		FR2019
Osen kommune	TrønderEnergi AS	AS	980 417 824	Energi	0,839		
Osen kommune	Konsek Trøndelag IKS	IKS	988 799 475	Kontrollutvalg	1		
Osen kommune	Nord-Trøndelag Krisesenter IKS	IKS	913 304 845	Krisesenter	0,7		
Osen kommune	Museet Midt IKS	IKS	991 500 502	Museum sdrift	2,77		2017
Osen kommune	Namdal Rehabilitering IKS	IKS	986 923 845	Rehabilitering	3,8		
Osen kommune	Midtre Namdal Avfallsselskap IKS	IKS	957 387 969	Renovasjon			2019
Osen kommune	Fosen Vekst	AS	946524514/ 930 309 680	Vekst/attføringsbedrift	20	Laget holdingselskap i 2022	

Oversikt over revisors korrigeringer av ROV etter møte den 13.2.2024

Side 2:

Under Oppsummering er

Informasjonssikkerhet, Tildeling av tjenester og Bruk av tvang flyttet fra Høy risiko til Moderat risiko

Arbeidsgiverpolitikk og ledelse

Side 4: Informasjonssikkerhet flyttet fra Høy til Moderat risiko

Side 5: Avsnitt vedr PWC-rapport er strøket.

Under Informasjonssikkerhet: lagt til tekst vedr Fosen IKT og brevkontroll fra Datatilsynet.

Side 5:

Under Bærekraft: lagt til ordene ifølge kommunedirektør i setning om installert varmesystem.

Side 7:

Under Helse, miljø og sikkerhet: Generelt er sykefravær en risiko i kommunene.

Side 8:

Under Kommunesamarbeid: Lagt til ordet kommunale i avsnitt 2, linje 2.

Side 9:

Under Økonomisk bærekraft: Generelt innebærer en bærekraftig økonomi

Side 11:

Under Merverdiavgiftsbehandling: 2. setning: Det er generelt sannsynlig at feil kan oppstå

Side 12:

Under Barn med særlige behov: Generelt skiller barn med

Ny setning i tillegg: Dette forholdet henger sammen med utenforskap, som omtales i neste kapittel.

Under Taushetsplikt og personvern:

I første avsnitt, første setning, lagt til: noe som i utgangspunktet er veldig bra.

Under Saksbehandling: Generelt er minimumskravene ...

Side 13:

Tildeling av tjenester og Bruk av tvang flyttet fra Høy risiko til Moderat risiko.

Under Utenforskap: lagt til Generelt faller flere

Under Tildeling av tjenester: lagt til Generelt er det ...

I andre avsnitt, første setning: slettet nå fått sine første ressurskrevende

Under Bruk av Tvang: lagt til Generelt har noen tilsynsrapporter Det er en risiko for at det kan være slik i Osen også.

Side 15:

Ivaretagelse av flyktninger: Første avsnitt, 6. setning: lagt til i mange kommuner . 8. setning: Det er generelt et spørsmål om integreringstilskuddet

2. avsnitt, siste setning: lagt inn Flyktningekoordinator sier de blir veldig avhengige av buss

Side 16:

Planarbeid: Første avsnitt, 6.setning: Eldre og utdaterte areal- og reguleringsplaner kan føre til et økt antall

Side 20:

Oversikt over eierskap Osen kommune lagt ved

I tillegg har revisor endret fra kommunen til kommunene i teksten flere steder.

NOTAT til kontrollutvalget

FNs 17 bærekraftsmål. Bærekraftsmålene kan inndeles i tre hovedområder:

Økonomi

Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

Mål 9: Industri, innovasjon og infrastruktur

Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon

Mål 10: Mindre ulikhet

Redusere ulikhet i og mellom land

Mål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon

Sikre bærekraftig forbruks- og produksjonsmønstre

Sosial

Mål 1: Utrydde fattigdom

Utrydde alle former for fattigdom i hele verden

Mål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige

Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer

Mål 7: Ren energi til alle

Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris for alle

Mål 3: God helse og livskvalitet

Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder

Mål 4: God utdanning

Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle

Mål 5: Likestilling mellom kjønnene

Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet

Mål 2: Utrydde sult

Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring, og fremme bærekraftig landbruk

Miljø:

Mål 15: Livet på land

Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold

Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer

Mål 6: Rent vann og gode sanitærforhold

Sikre bærekraftig vannforvaltning, tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle

Mål 13: Stoppe klimaendringene

Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem. Målet er å begrense den globale temperaturstigningen til godt under 2 grader celsius.

Plan for eierskapskontroll 2024-2028

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Osen kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

17/24

Saksbehandler Liv Tronstad

Arkivkode FE-037, TI-&30

Arkivsaknr 23/435 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget slutter seg til forslag til plan for eierskapskontroll 2024-2028. Kontrollutvalget legger fram plan for eierskapskontroll 2024-2028 for kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

1. Kommunestyret vedtar plan for eierskapskontroll 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriteringer:

1. Trønderenergi AS
2. Brannvesenet Midt IKS
3. MNA IKS
4. Fosen Vekst AS

2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.

Vedlegg

Plan eierskapskontroll

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierskap i selskaper som kommunen har eierinteresser i, se kommuneloven § 23-2 c og d.

Eierskapskontroll skal følge en plan, som kontrollutvalget skal lage i løpet av det første året etter at det er konstituert.

Utkast til plan angir forslag til hvilke eierskap som skal undersøkes i planperioden. Planen er basert på kontrollutvalgets vedtak i sak 6/24 og bygger på revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra administrativ, politisk ledelse, og rådet for eldre og personer med funksjonsnedsettelse, samt hovedtillitsvalgte og hovedverneombudet.. Risiko- og vesentlighetsvurderingene skal bidra til at kommunens ressurser til kontrollarbeid blir brukt mest mulig målrettet.

Eierskapskontrollene vurderes ifh. størst risiko og vesentlighet, er prioritert og nærmere beskrevet i den vedlagte planen.

Kommunen har årlig ca. 185 timer til rådighet til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser. Sett over en fireårsperiode utgjør dette ca. 740 timer. Gjennomsnittlig timeforbruk pr forvaltningsrevisjon er ca. 300-350 timer, og eierskapskontroller ca. 100-150 timer. Kommunen kan på bakgrunn av dette forvente til sammen 1 - 3 forvaltningsrevisjoner og 1-3 eierskapskontroller i perioden, avhengig av omfang.

I planene er det listet opp og prioritert 4 eierskapskontroller. Det vil ikke være mulig å gjennomføre alle disse i planperioden, men det er viktig at kontrollutvalget har et tilstrekkelig antall eierskapskontroller å ta av.

I forslag til vedtak er det foreslått at kontrollutvalget får fullmakt til å foreta omprioriteringer innenfor planen, slik det står i kommuneloven § 23-3.

Vurdering

Plan for eierskapskontroll er satt opp i et eget dokument for å gi en enkel oversikt over det langsiktige kontrollarbeidet.

Vi anbefaler at kontrollutvalget får fullmakt til å gjøre endringer innenfor planen. Dette er ressursbesparende bl.a. ved endringer i risikobildet..

Planen inneholder forslag til flere eierskapskontroller enn kontrollutvalget har ressurser til å gjennomføre. Det er hensiktsmessig at kontrollutvalget har et visst antall eierskapskontroll å velge i, om noen av forslagene i planen blir uaktuelle.

Endringer i risikobildet kan gjøre det nødvendig å endre prioriteringsrekkefølgen, og det vil være tidsbesparende om kontrollutvalget kan gjøre endringene selv. Hvis kontrollutvalget ønsker å gjennomføre eierskapskontroller som ikke er beskrevet i den vedlagte planen, vil kontrollutvalget holde kommunestyret orientert om dette.

Vi anbefaler at kontrollutvalget slutter seg til vedlagt plan, og sender den til kommunestyret for endelig vedtak

Konsek
TRONDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Plan for
eierskapskontroll
2024-2028

Osen kommune

Om eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper. Kontrollen kan rette seg mot kommunens eierrepresentant i et selskap, eller gjennomføres som en generell kontroll av kommunens rutiner for eierstyring.

Et vanlig tema for eierskapskontroll er om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Plan for eierskapskontroll

Kontrollutvalget har laget denne planen våren 2024. Planen gjelder hele valgperioden og til og med første år i neste valgperiode, 2028.

Risikobildet i kommunen vil vanligvis endre seg over tid. Det kan føre til at det blir nødvendig å oppdatere planen midtveis i planperioden. Endringer i risikobildet kan også føre til endringer i prioriteringen av eierskapskontroller.

Planen bygger på en risiko- og vurderingsvurdering av selskaper som kommunen har eierinteresser i.

For å finne fram til selskaper med høyest risiko, er planen basert på et bredt utvalg kilder: revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra administrativ og politisk ledelse, rådet for eldre og personer med funksjonsnedsettelse samt innspill fra hovedtillitsvalgte og fra hovedverneombudet. I sum gir dette et godt grunnlag for planen.

Ressurser

Kontrollutvalget har en begrenset årlig ressurs til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser, 185 timer

Gjennomføring

Revisjon Midt-Norge, som er kommunens revisor, leverer eierskapskontroller etter bestilling fra kontrollutvalget. Kontrollutvalget godkjenner revisors prosjektplan før arbeidet starter. Etter at eierskapskontrollen er gjennomført, rapporterer revisor til kontrollutvalget. Selskapets representanter og kommunens eierrepresentant får anledning til å uttale seg om rapporten før den behandles i kontrollutvalget. Rapporten sendes også på høring til kommunedirektøren, dersom den berører kommunedirektørens ansvarsområde.

Rapportering og oppfølging

Kontrollutvalget legger rapporter fra eierskapskontroll fram for kommunestyret med forslag til vedtak og videre oppfølging. Kontrollutvalgets skal sørge for at kommunestyrets vedtak blir fulgt opp. Kontrollutvalget rapporterer om oppfølgingen til kommunestyret. Rapporteringen skjer vanligvis gjennom kontrollutvalgets årsrapport, men kan i enkelte tilfeller gå som egen sak til kommunestyret.

Prioriterte selskaper for eierskapskontroll

Kontrollutvalgets prioriteringer går fram av oversikten på neste side.

Plan for eierskapskontroll

Prioritert selskap	Forslag til spørsmål/vinkling/innretning
1. Trønderenergi AS	Skjer eierstyringen i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?
2. Brannvesenet Midt IKS	Skjer eierstyringen i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?
3. MNA IKS	Skjer eierstyringen i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?
4. Fosen Vekst AS>	Skjer eierstyringen i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?

Medlemskap i forum for kontroll og tilsyn

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Osen kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

18/24

Saksbehandler Liv Tronstad

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/296 - 1

Forslag til vedtakAlternativ 1

1. Osen kontrollutvalg vedtar å melde seg inn i Forum for kontroll og tilsyn med virkning fra 1.7.2024.
2. Medlemskontingenten belastes kontrollutvalgets budsjett.

Alternativ 2

Osen kontrollutvalg melder seg ikke inn i Forum for kontroll og tilsyn.

Vedlegg

Henvendelse fra FKT (Forum for kontroll og tilsyn)

Saksopplysninger

Kontrollutvalgets leder har i november 2023 mottatt e-post, fra Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT) med forespørsel om medlemskap i organisasjonen.

FKT er en organisasjon som har som formål å være en møte- og kompetanseplass for mennesker som arbeider med kontroll og tilsynsfunksjon i kommuner, Sametinget og fylkeskommuner. Medlemmer er kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg og deres sekretariater. Det eksisterer pr. i dag ingen andre organisasjoner som organiserer kommunale kontrollutvalg.

FKT ble opprettet i 2005, etter en kommunelovendring i 2004, da det ble innført bestiller-/utførermodell mellom kontrollutvalg og revisjon. Forumets primære oppgaver er å:

- Styrke kontrollutvalgene og sekretariatene sitt arbeid med kontrollarbeid
- Være pådriver i arbeidet med faglig utvikling av kontrollutvalgene og sekretariatene
- Være en arena for erfaringsutveksling
- Styrke kontrollutvalgene og sekretariatene sin kompetanse som bestiller av revisjonsoppdrag.

Andre oppgaver for forumet kan være:

- Sette kontrollutvalgene i stand til å foreta best mulig prioritering av revisjonsoppgaver
- Være en pådriver i arbeidet med å utvikle metoder og retningslinjer
- Synliggjøre overfor omverdenen, hvor viktig kontrollarbeidet er
- Være et serviceorgan for kontrollutvalg og sekretariat
- Være talerør overfor myndighetene, herunder å gi hørings svar

FKT har i dag 210 kommuner og 8 fylkeskommuner som medlemmer. I tillegg er det 22 kontrollutvalgssekretariat som er medlemmer. Disse dekker nærmere 250 kommuner/fylkeskommuner.

Konsek Trøndelag IKS, kontrollutvalgssekretariat er medlem av FKT.

Medlemskap koster kr. 4.000 i 2024 for en kommune av Osen kommune sin størrelse. Det er ikke tatt høyde for medlemskapet i budsjettet for kontrollutvalget i 2024.

Link til FKT sin nettside: <https://www.fkt.no/>

Vurdering

Det eksisterer pr. i dag ingen andre organisasjoner som organiserer kommunale kontrollutvalg. Et medlemskap i FKT vil bidra i utvikling og styrking av kontrollutvalgenes arbeid, rolle og oppgaver.

Det legges frem to forslag til vedtak.

Alternativ 1

1. Osen kontrollutvalg vedtar å melde seg inn i Forum for kontroll og tilsyn med virkning fra 1.7.2024.
2. Medlemskontingenten belastes kontrollutvalgets budsjett.

Alternativ 2

Osen kontrollutvalg melder seg ikke inn i Forum for kontroll og tilsyn.

Kommuner og fylkeskommuner

Attn.: leder av kontrollutvalget

1. november 2023

Invitasjon til medlemskap i Forum for kontroll og tilsyn (FKT)

Vel overstått konstituering og valg av nytt kontrollutvalg.

Stortinget har gitt kommunestyret det øverste ansvaret for å kontrollere kommunens virksomhet. Som kommunestyrets utøvende organ, har kontrollutvalget en sentral rolle ved å legge føringer på hvor kontrollen kan settes inn. Det kan være undersøkelser av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og om vedtak iverksettes, for å nevne noe.

For at kontrollutvalget skal være i stand til å fylle funksjonen sin, må medlemmene ha tilstrekkelig kunnskap om kontrollutvalgets rolle og oppgaver.

FKT KAN TILBY

- En organisasjon som har som primæroppgave å styrke kontrollutvalgets uavhengige rolle som bestiller av revisjonsoppdrag på kommunestyrets vegne.
- En uavhengig og synlig organisasjon som kanaliser medlemmenes interesser til sentrale myndigheter. Dette gjør vi ved å bidra med kompetanse og påvirkning.

- Kompetansepåfyll gjennom fagkonferanse i forbindelse med årsmøtet. Vi tilbyr et eget tilbud til kontrollutvalgsledere gjennom «Kontrollutvalgslederskolen» og vi setter opp webinarer på ulike tema når det er aktuelt. For kontrollutvalgssekretariatene har vi en årlig samling.

På alle våre arrangement gir vi medlemsrabatter.

[Våre konferanser og fagsamlinger i 2024.](#)

- Veiledere som er rettet særskilt til kontrollutvalget: «Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget», «Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning» og «Kontrollutvalgets påseansvar overfor revisor». Vi utvikler nye veiledere løpende og medlemmene får bidra ved å delta i arbeidsgrupper og inviteres til å gi hørings svar.

[Våre veiledere.](#)

KONTROLLUTVALGET MÅ LØFTES FRAM

Det viktig at kontrollutvalgene gis muligheten til å være direkte representert i en organisasjon som har som mål å ivareta utvalgets rolle og funksjon i det kommunale egenkontrollsystemet. [Styret i FKT](#) er derfor sammensatt med lik fordeling av folkevalgte representanter og ansatte i sekretariat.

FKT har i dag 195 kommuner og 7 fylkeskommuner som medlemmer. I tillegg er det 22 kontrollutvalgssekretariat som er medlemmer. Disse dekker mer enn 250 kommuner/fylkeskommuner. Det eksisterer pr. i dag ingen andre organisasjoner som organiserer kommunale kontrollutvalg.

[Våre medlemmer](#)

Vi har registrert at deres kommune ikke er medlem og håper dere vil bli med på laget. Vi henvender oss til kontrollutvalget fordi vårt medlemstilbud først og fremst en hjelp og støtte for dere.

Med alt vi gjør ønsker FKT å oppnå en bedre kommunal egenkontroll som kan gi økt tillit til kommunen. Med et medlemskap i FKT står kommunen sterkere i arbeidet med å få til en godt fungerende egenkontroll.

INNMELDING

Innmelding skjer på bakgrunn av et vedtak i kontrollutvalget. Kontrollutvalgsleder kan be sekretariatet forberede en sak om medlemskap.

Innmelding i FKT kan gjøres ved å sende e-post til fkt@fkt.no eller via hjemmesiden: www.fkt.no/bli-medlem. Her finnes også en oversikt over våre kontingentsatser.

Kopi:

- Ordfører
- Politisk sekretariat

Med vennlig hilsen

Anne-Karin Femanger Pettersen

Forum for kontroll og tilsyn

Innspill til kontrollutvalgsarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Osen kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

19/24

Saksbehandler Liv Tronstad

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/295 - 2

Forslag til vedtak

Saken legges frem til drøfting uten forslag til vedtak

Vedlegg

Trafikklysmodellen

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er å gi kontrollutvalgets medlemmer en mulighet til å drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet til et senere møte. Da kan forslag om dette fremmes gjennom denne saken. Her fattes det ikke konkrete realitetsvedtak (som i øvrige saker). Dersom det skal fattes realitetsvedtak må saken i så fall settes opp på saklisten som en egen sak, eventuelt tilleggssak.

Eksempel på tema som kan tas opp i denne saken er:

- Deltagelse på kurs/konferanse
- Forhold i kommunen som medlemmene har behov for å drøfte
- Ønske om orientering knyttet til et saksområde fra kommunedirektør eller sekretariatet i et fremtidig møte.

Vurdering

En oppsummering etter fellessamlingen for kontrollutvalg på Steinkjer den 17. januar i år kan være hensiktsmessig, og kan gjøres gjennom denne saken.

Det anbefales at kontrollutvalget tar en diskusjon om samlingen og om kontrollutvalget har tanker for tema til senere møter i kontrollutvalget

Trafikklysmodellen

Sentrale spørsmål – «Trafikklysmodellen»	Ja	Delvis	Nei
Kryss på røde felt peker i retning av å ikke følge opp saken, mens kryss på grønne felt taler for å følge opp saken.			
Vedrører saken misnøye med et politisk fattet vedtak?	Ja	Delvis	Nei
Dreier saken seg om en klage på et enkeltvedtak som kommunen har fattet?	Ja	Delvis	Nei
Viser saken til lovbrudd, manglende etterlevelse av kommunale rutiner eller manglende oppfølging av kommunale vedtak?	Ja	Delvis	Nei
Viser saken til en risiko knyttet til system, rutiner, praksis i kommunen mer generelt innenfor et område?	Ja	Delvis	Nei
Dreier saken seg i hovedsak om en isolert hendelse?	Ja	Delvis	Nei
Er saken under annen behandling i et annet organ? (rettsapparat, sivilombud, statsforvalter, KOFA, klageorgan i kommunen, varslingskanal)?	Ja	Delvis	Nei
Er det annen naturlig behandlingsvei for saken (ref. organene nevnt over)?	Ja	Delvis	Nei
Kan saken, og sakens oppmerksomhet, bidra til at det stilles spørsmål om tilliten til kommunens saksbehandling av en type saker?	Ja	Delvis	Nei
Berører saken et tema som kontrollutvalget allerede har vurdert som aktuelt for oppfølging i sin risiko- og vesentlighetsanalyse?	Ja	Delvis	Nei
Foreligger området som et tema i plan for forvaltningsrevisjon eller plan for eierskapskontroll?	Ja	Delvis	Nei
Kan en gjennomgang bidra til læring og forbedring?	Ja	Delvis	Nei
Bør saken prioriteres foran andre planlagte oppgaver?	Ja	Delvis	Nei

Kilder:

- *Henvendelser til besvær – eller begjær?* Artikkel i Kommunerevisoren nr. 4/21 av Bjørkelo, Løvlie og Fiksdal i Deloitte
- *Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget*, veileder fra Forum for kontroll og tilsyn, 2022

Godkjenning av møteprotokoll 30.04.2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Osen kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

20/24

Saksbehandler Liv Tronstad

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/295 - 3

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 30.04.2024 godkjennes.